

RINGERIKE
KOMMUNE

Handlingsplan mot forsøpling i Ringerike kommune

Vedtatt av kommunestyret 05.06.2025

Innhold

1	Hvorfor trenger Ringerike en handlingsplan mot forsøpling?	1
1.1	Formålet med handlingsplanen.....	1
1.2	Dagens situasjon og oppfølging av forsøplingssaker	2
1.3	Avgrensninger i handlingsplanen	2
2	Definisjoner og begreper	4
2.1	Avfall og kasserte gjenstander	4
2.2	Fra avfall til gjenvinning/gjenbruk	5
2.3	Forsøpling	5
2.4	Forurensning	6
2.5	Lovlige/ulovlige avfallsplasser, og deponier	6
3	Beskrivelse av dagens forsøplingssituasjon i Ringerike	6
3.1	Eksempler på typer avfall/forsøpling	6
3.2	Kartlegging av omfang, statistikk over saker	8
3.3	Typer forsøpling og problemområder	9
3.3.1	Hvilke typer forsøpling har vi i Ringerike?	9
3.3.2	Geografisk fordeling	12
4	Virkemidler og strategier for oppfølging av forsøplingssaker.....	13
4.1	Kommunens virkemidler – Forurensningsloven og andre	13
4.1.1	Forurensningsloven	13
4.1.2	Vedrørende klagebehandling	16
4.1.3	Plan- og bygningsloven	17
4.2	Hvordan kan kommunen forhindre forsøpling på eiendommer (preventivt)?	17
4.3	Strategier for oppfølging av ulike typer forsøplingssaker	18
4.4	Saksgang for behandling av forsøplingsaker	21
5	Vurdering av dagens system/rutiner, ressursbehov, og gevinst/nytteverdi ved oppfølging av forsøplingssaker	23
5.1	Vurdering av dagens system/rutiner for oppfølging av saker	23
5.2	Ressursbehov og eventuell gevinst/nytteverdi med oppfølging av forsøplingssaker	24
6	Tiltak	28
6.1	Forslag til tiltak for oppfølging av forsøpling	28
6.2	Årshjul for oppfølging av forsøpling i Ringerike.....	31
6.3	Plan for oppfølging av forsøpling i perioden 2025-2028	32

7	Vedlegg og andre ressurser	33
7.1	Utskriftsvennlig (A3) samletabell for forsøplingstyper, strategier, ressursbehov og gevinst/nytteverdi	34
7.2	Utskriftsvennlig (A4) versjon av tabell med vurdering av dagens system/rutiner for oppfølging av saker (kapittel 5.1)	37
7.3	Utskriftsvennlig (2 sider, A4) versjon av tabell med forslag til tiltak for oppfølging av saker (kapittel 6.1).....	38
7.4	Utskriftsvennlig (A4) versjon av visuelt årshjul fra kapittel 6.2	40

1 Hvorfor trenger Ringerike en handlingsplan mot forsøpling?

Kommunestyret i Ringerike kommune vedtok i 2018 at kommunen skulle legge FNs bærekraftsmål til grunn for sin virksomhet (sak 143/18). Ett av de prioriterte bærekraftsmålene for kommunen er mål 15; Liv på land, og i Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 (sak 144/21) har det blitt definert underliggende mål for arbeid mot forsøpling. Hovedmål 4.2 sier at «Ringerike arbeider for å hindre ny forsøpling og forurensning, og rydder aktivt opp i eksisterende problemer». Videre viser delmål 4.2.1. en ambisjon om at «Ringerike har lite avfall på avveie», hvorav en handlingsplan mot forsøpling er ett av de konkrete tiltakene kommunen skal følge opp i perioden fremover. De politiske føringene inkluderer også et verbalforslag som etterspør tiltak for å redusere plastbruken i regionen.

1.1 Formålet med handlingsplanen

Formålet med handlingsplanen er å systematisere og gi prioriteringer innen arbeidet med å nå målet i kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 om å hindre ny forsøpling og forurensning, og å rydde aktivt opp i eksisterende problemer (hovedmål 4.2). Eksemplene på forsøpling som er illustrert i seksjon 1.2 beskriver en reell utfordring i kommunen. Det er tydelig at noe av forsøplingen kan stamme fra gamle vaner (f.eks. hageavfall), eller at folk ikke er bevisste på de mulige konsekvensene (f.eks. avrenning fra snødeponering). Omfanget av forsøpling i regionen er antatt å være stort, men det er per i dag uoversiktlig. Kommunen mangler en helhetlig strategi/handlingsplan for hvordan kommunen skal gripe fatt i utfordringene.

Denne handlingsplanen er et forsøk på å legge en strategi som beskriver hvordan kommunen best kan følge opp forsøpling som finner sted i regionen, både på private eiendommer og de som eies og forvaltes av kommunen selv.

Kapittel 2 innleder med definisjoner og begreper som er viktige når man diskuterer forsøpling. Det gis deretter en «problembeskrivelse» av dagens forsøplingssituasjon (kapittel 3) hvor ulike typer forsøpling blir definert og beskrevet. Videre går det i kapittel 4 gjennom juridiske og administrative virkemidler kommunen har til disposisjon, samt tenkte strategier for oppfølging og saksgang for behandling av forsøplingssaker. Med en godt definert beskrivelse av dagens situasjon, går kapittel 5 nærmere inn på vurderinger av dagens system, ressursbehov og gevinst/nytteverdi ved oppfølging av forsøpling.

Handlingsplanen rundes av med kapittel 6 om tiltak. Kapittel 6.1 beskriver potensielle tiltak for å ta tak i forsøplingen. Tiltakene spenner vidt; fra å gi prioriteringer og tydelige føringer til saksbehandlere, til å ta i bruk hittil ubenyttede virkemidler i forurensningsloven, samarbeide med HRA, og å gjennomføre diverse informasjons- og oppryddingskampanjer. For å systematisere arbeidet er det i 6.2 laget et årshjul for tiltak som bør gjøres regelmessig. I 6.3 fremgår en plan med fokusområder for oppfølging av forsøpling i hvert av årene i perioden 2025-2028.

Handlingsplanen legger føringer for hvilke typer forsøpling som skal prioriteres for oppfølging, og hvilke tiltak som skal gjennomføres først. Dette vil gjøre det enklere å prioritere de begrensede ressursene til kommunen, og få tatt grep om forsøplingsproblematikken i Ringerike. Tiltak som krever økonomiske midler innenfor et gitt tema vil vurderes gjennom de årlige behandlingene av kommunens handlingsplan og budsjett eller ved å fremme egne politisk saker om økonomibehov.

1.2 Dagens situasjon og oppfølging av forsøplingssaker

Ringerike kommune har, i likhet med andre kommuner, en utfordring med forsøpling. Eksempler på saker inkluderer innbyggere som samler større mengder avfall på egen eiendom, hensetting eller dumping av avfall langs avsidesliggende veier, dumping av hageavfall i naturen (gjærne i god tro om at det ikke er noe problem), deponering av snø som inneholder avfall, diverse søppel som finner veien ned i elver og vassdrag, landbruksplast på avveie, spredning fra mikroplast fra kunstgressbaner, og nye og gamle villfyllinger.

I tillegg er det en utfordring med saker hvor private aktører har forsøpling på eiendommer nær eller i boligområder, samt eiendommer hvor det samles opp et større antall gjenstander som kan anses som kasserte. Eksempler på dette inkluderer bilvrak, ødelagt bygningsmateriell, eller inventar og andre husholdningsartikler. Dette kan være til sjanse, men utgjør samtidig en risiko forbundet med at avfallet spres med vinden, eller at det blir forurensende avrenning.

Det forekommer også tilfeller hvor det hensettes avfall på kommunale eiendommer, som i enkelte tilfeller resulterer i at kommunen selv må rydde opp og dekke den økonomiske kostnaden ved oppryddingen. Ringerike er en stor og langstrakt kommune med en stor andel ubebodd areal, som gjør det utfordrende å ha oversikt og følge opp det som blir meldt inn av saker.

Per i dag er det ingen overordnet strategi for hvordan forsøpling skal følges opp.

I «ordinære» forsøplingssaker (for eksempel saker hvor det samles opp søppel på en eiendom) følger forurensningsmyndigheten opp i tråd med rutine, hvor det bes om redegjørelse, gjennomføres befaringer, og eventuelt pålegges opprydding. Det er i en viss grad opp til saksbehandler hvilke saker som følges opp, og det er ikke gitt noen tydelige føringer for hva som skal prioriteres. Dette kan medføre at enkelte saker som i utgangspunktet bør følges opp, ikke behandles fordi eiendommen ikke er sentral nok, eller fordi grunneier er utfordrende å forholde seg til.

Forsøplingssaker som omhandler hageavfall blir vanligvis registrert, men ikke fulgt opp i praksis. Det er et reelt problem i kommunen – hvor omfanget er ukjent – at hageavfall kastes i skråninger, eller at borettslag/sameier har et fast område hvor de kaster både hageavfall og inneplanter. Dette er teknisk sett forsøpling, men uten overordnede føringer blir sakene ofte nedprioritert eller lagt på is. Dersom ett tilfelle blir fulgt opp, bør alle andre tilfeller også vurderes og eventuelt følges opp.

Mangel på overordnede føringer og prioriteringer medfører blant annet at ikke alle saker av samme art følges opp, som også gir en utfordring med tanke på prinsippet om «likhet for loven». Dette gir også utfordringer når sakene skal følges løpet ut. For eksempel kan det i enkelte saker sendes ut brev hvor det blir bedt om redegjørelse og tiltak for opprydding, men når grunneier ikke svarer er det enkelt å legge saken død. Dette kan bidra til å skape usikkerhet hos saksbehandlere og i enkelte tilfeller gi noe skyldfølelse ettersom saker som bør følges opp ikke blir fulgt opp.

1.3 Avgrensninger i handlingsplanen

Kommunen er forurensningsmyndighet i forbindelse med forsøpling jf. rundskriv T5/98 og har et stort handlingsrom til å følge opp forsøpling, inkludert å fatte pålegg om opprydding. Denne handlingsplanen er et forsøk på å konkretisere arbeidsoppgavene og legge noen føringer for den kommunale saksbehandlingen. For å unngå at handlingsplanen blir for omfattende og uhåndterbar, er det fastsatt noen avgrensninger for hva den skal dekke.

Dette betyr følgende:

- Handlingsplanen dekker ikke mottak av EE-avfall, da dette er regulert gjennom kapittel 1 i avfallsforskriften, og det antas innledningsvis i prosjektarbeidet at dette per i dag løses på en tilfredsstillende måte.

- Handlingsplanen dekker ikke renovasjon, da dette håndteres av HRA. Forsøpling forbundet med renovasjon, som HRA ikke er egnet til å håndtere, blir likevel vurdert.
- Handlingsplanen inkluderer ikke ordinær forurensning, med mindre forurensningen har oppstått fra forsøpling.
- Handlingsplanen går ikke dypt inn på hvordan forsøpling påvirker naturmangfold (f.eks. fremmede arter), men det blir til dels diskutert i forbindelse med hageavfall.

2 Definisjoner og begreper

I dette kapitlet følger definisjoner av diverse juridiske begreper rundt forsøpling og forurensning som er relevante for denne handlingsplanen.

2.1 Avfall og kasserte gjenstander

Begrepene «avfall», «løsøregjenstand» og «kassere»

- Begrepet «kassere» innebærer å kvitte seg med noe, ta det permanent ut av bruk eller oppgi eiendomsretten til det.
- Begrepet «avfall» er definert i § 27 i forurensningsloven, hvor det står skrevet at «*Med avfall menes løsøregjenstander eller stoffer som noen har kassert, har til hensikt å kassere eller er forpliktet til å kassere. Som avfall regnes ikke avløpsvann og avgasser.*»
- Begrepet «løsøregjenstand» favner bredt, og omfatter alt av løse gjenstander, f.eks. husholdningsartikler, biler, døde dyr, trevirke, osv.

I denne konteksten går vi ikke videre inn på å differensiere mellom typer avfall – f.eks. husholdningsavfall vs. næringsavfall – da forsøpling omfatter alle typer avfall. Noe differensiering er imidlertid gitt i § 27a i forurensningsloven.

Vurderingen av om noe er avfall

Vurderingen av om noe er kassert vil i utgangspunktet være en subjektiv vurdering fra eieren, og i de fleste tilfeller vil dette være avgjørende for om noe er avfall eller ei. Til tross for dette, kan det likevel være at en gjenstand er å regne som avfall selv om eieren mener noe annet. For å sikre en effektiv håndheving av regelverket åpnes det derfor for at forurensningsmyndigheten (kommunen) gjør en objektiv vurdering av gjenstandens plassering, art, funksjonsdyktighet og utseende. Merk også at en gjenstand kan ha en betydelig økonomisk verdi og likevel bli definert som avfall.

I den objektive vurderingen av om en gjenstand eller et stoff er å anse som avfall, er det flere relevante faktorer som må vurderes:

- Er gjenstanden skjemmende eller til ulempe for miljøet?
- Er gjenstanden skadet?
- Fungerer gjenstanden til sitt opprinnelige formål?
- Brukes gjenstanden jevnlig?
- Hvor lenge har gjenstanden vært ute av bruk?
- Er gjenstanden vedlikeholdt og tatt vare på?
- Oppfyller gjenstanden de krav som stilles til denne typen produkter?
- Vil fremtidig bruk forutsette store reparasjonskostnader slik at gjenstandens verdi totalt sett blir negativ?

Egen veileder fra Miljødirektoratet

Miljødirektoratet har i sin veileder 2382/2008 om ulovlige avfallsplasser nærmere beskrevet begrepene og lovverket, og går blant annet nærmere inn på hvordan avfallsdefinisjonen kan anvendes på biler og bildeler. Dette er særlig relevant for saker som handler om lagring av eldre kjøretøy og bilvrak.

2.2 Fra avfall til gjenvinning/gjenbruk

Dersom forurensningsmyndigheten eller noen mener at en gitt gjenstand er å anse som avfall, har eier anledning til å argumentere for at gjenstanden skal gjenvinnes/gjenbrukes. I forurensningslovens § 27 tredje ledd, er det gitt en liste med kriterier som må være oppfylt for at avfall kan opphøre å være avfall.

Følgelig står det skrevet:

«Løsoegjenstander og stoffer kan opphøre å være avfall, når de som minimum:

- 1. har gjennomgått gjenvinning*
- 2. er alminnelig brukt til bestemte formål*
- 3. kan omsettes i et marked eller er gjenstand for etterspørsel*
- 4. innfrir de tekniske kravene som følger av de aktuelle bruksområdene og eventuelle produktkrav og -standarder, og*
- 5. ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt.»*

Det er de tre første punktene som er mest aktuelle i forhold til avfall som forekommer i kommunale forsøplingssaker. Gjenvinningsprosessen jf. punkt 1 vil variere, men kan i noen tilfeller være å simpelthen rengjøre eller reparere gjenstanden. F.eks. ved å reparere en ødelagt motorsag, slede eller sykkel. Merk at å bruke avfall som fyllmasse ikke er å anse som gjenvinning. Etter punktene 2 og 3 må gjenstanden benyttes til et bestemt formål eller kunne omsettes. F.eks. vil et bilvrak være å anse som avfall, men en bestemt bildel fra vraket kan tas ut, pusses opp og selges videre. Bildelen vil da ha blitt gjenvunnet, men resten av bilvraket vil fremdeles være avfall og bør kasseres. I tråd med punkt 4 vil den nevnte bildelen oppfylle nødvendige tekniske krav for å oppfylle sin funksjon. Avslutningsvis må det jf. punkt 5 vurderes om å frigjøre gjenstanden fra avfallsregelverket vil medføre høyere risiko for skadevirkninger¹.

Disponering av jord og stein som ikke er forurenset

I denne handlingsplanen er fokuset på forsøpling, og vi vil ikke gå nærmere inn på disponering av ikke-forurensete jord- og steinmasser som ikke inneholder øvrig søppel. For mer informasjon om dette, se Miljødirektoratets veileder M-1243 «Disponering av jord og stein som ikke er forurenset.

2.3 Forsøpling

Det er gitt et generelt forbud mot forsøpling i § 28 i forurensningsloven, hvor det står skrevet at *«Ingen må tømme, etterlate, oppbevare eller transportere avfall slik at det kan virke skjemmende eller være til skade eller ulempe for miljøet.»* Dette omfatter forsøpling av annen manns eller offentlig grunn, men også forsøpling på egen eiendom (jf. «oppbevare»). Det er tilstrekkelig at det er en risiko for skader eller ulemper, for å klassifisere noe som forsøpling.

Forsøpling i denne konteksten dreier seg i hovedsak om forsøpling utendørs, altså hvor det kan ha betydning for dyr, mennesker eller miljøet (forurensning). Det betyr at gjenstander som regel fritt kan lagres innendørs, under tak, eller på andre måter hvor det er tydelig at det ikke vil være skjemmende

¹ For mer om gjenvinning, [se Prop. 89 L \(2015-2016\) på regjeringen.no](https://www.regjeringen.no).

eller ha en negativ påvirkning. For å vurdere alvorlighetsgraden av en mulig forsøpling må dette tas med i vurderingen.

2.4 Forurensning

I enkelte tilfeller – for eksempel på grunn av typen avfall eller når man ser situasjonen over lenger tid – kan forsøpling også føre til forurensning. I forurensningslovens § 6 er det særlig første punkt som er relevant i forbindelse med forurensning fra forsøpling, som omhandler «*tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen*» som kan være til skade eller ulempe for miljøet. Videre har alle en generell plikt til å unngå forurensning, jf. § 7 hvor det står at «*ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning ...*». Det er enkelte unntak; f.eks. sier § 8 tredje ledd at det er tillatt å forurense dersom forurensningen ikke medfører «*nevneverdige*» skader eller ulemper. I praksis vil likevel forsøpling som utgjør forurensningsfare alltid være forbudt etter regelverket, da etter § 28.

2.5 Lovlige/ulovlige avfallsplasser, og deponier

Lovlige avfallsplasser

Det er ikke fritt frem for en person å skulle etablere en lovlig avfallsplass. Jf. § 29 i forurensningsloven skal "*Den som driver opplagsplass eller anlegg for ... avfall ... må ha tillatelse etter reglene i kapittel 3.*" I en eventuell tillatelse kan det settes vilkår om blant annet transport, behandling, gjenvinning og oppbevaring av avfall. Det er Statsforvalteren som er myndighet for avfallsanlegg etter § 29, med unntak av behandlingsanlegg for farlig avfall hvor Miljødirektoratet er myndighet. Med andre ord er det mulig å søke om å etablere en lovlig avfallsplass, men det er en omfattende prosess.

Ulovlige avfallsplasser

Ulovlige avfallsplasser er alle oppsamlingsplasser eller anlegg som ikke har tillatelse etter kapittel 3 i forurensningsloven. Dersom området ikke er godt merket og tilhører et kjent avfallsselskap er det høyst sannsynlig at avfallsplassen er ulovlig.

Deponier

Begrepet "Deponi" er i avfallsforskriftens kapittel 9 definert som "*anlegg for sluttbehandling av avfall ved permanent deponering på eller under bakken.*" Satt opp mot § 29 i forurensningsloven (beskrevet over), er et deponi et sted hvor avfall blir permanent deponert, altså ikke behandlet videre. Kapittel 9 regulerer også deponering av forurensede masser, men ikke ikke-forurensset jord. Det er Statsforvalteren som er myndighet for deponier.

3 Beskrivelse av dagens forsøplingssituasjon i Ringerike

3.1 Eksempler på typer avfall/forsøpling

Under følger enkle definisjoner av og noe tilleggsinformasjon til ulike typer forsøpling som er relevant for Ringerike:

- Biler og bilvrak – I Ringerike er det flere områder som på folkemunne omtales som «bilkirkegårder», hvor det oppbevares et større antall biler og bilvrak. I tillegg til å være til sjenanse for omgivelsene, kan disse også utgjøre en forurensningsfare. Miljødirektoratet har i sin veileder 2382/2008 om «Ulovlige avfallsplasser» nærmere beskrevet hvordan avfallsdefinisjonen kan anvendes på biler og bildeler, som er særlig relevant for saker som omhandler lagring av eldre kjøretøy og bilvrak.
- Hageavfall – Hageavfall er alt biologisk nedbrytbart avfall som oppstår i og rundt hagen. Dette er for eksempel gress/ugress, løv, hageplanter, greiner og kvist (www.sortere.no).
- Landbruksplast – Landbruksplast er en betegnelse for plastemballasje som brukes av bønder. I en landbrukskommune er det særlig relevant å se på dette temaet.
- Mikroplast – Mikroplast er en samlebetegnelse for små plastfragmenter som er mindre enn 5 millimeter. Det er et omfattende problem da mikroplast kan stamme fra et stort antall kilder, som bl.a. bildekk, maling, gummigranulat, tekstiler, kosmetikk, osv.
- Snødeponier – Et snødeponi er et område hvor det deponeres/lagres snø. I utgangspunktet er snø rent, og deponering vil ikke være i strid med forurensningsloven. Ren snø kan til og med deponeres i sjø og vassdrag uten særskilt tillatelse. Snø blir derimot lett forurenset, og snø fra trafikkerte områder eller bedriftsområder kan være betydelig forurenset med f.eks. tungmetaller. Dersom snøen inneholder avfall kan det videre være snakk om forsøpling. Snø kan også være særlig forurenset med mikroplast.
- Villfyllinger – En villfylling er et ulovlig deponi («søppeldyng») som gjerne ligger bortgjemt inni en skog eller et annet utilgjengelig sted. En slik fylling kan inneholde alle typer avfall, fra elektronikk og møbler, til klær og bygningsrester. Det kan være et relativt nytt deponi som brukes aktivt, eller et deponi fra f.eks. en oppussing på 70-tallet hvor eierne bestemte seg for å grave ned de gamle møblene i skogen.
- Forsøpling i og langs elv og vassdrag – Forsøpling som forekommer i vann, elver og vassdrag. Vassdrag har historisk vært ansett som avfallsdeponier med uendelig kapasitet, uten å ta hensyn til fremtidige utfordringer. Myndighetsforhold for dette er delt mellom kommunen og Statsforvalteren. Hold Norge Rent administrerer en refusjonsordning for opprydding av avfall langs kysten, på havbunnen og langs vassdrag og innsjøer.

3.2 Kartlegging av omfang, statistikk over saker

Tabellen nedenfor gir en oversikt over antall forsøplingssaker som er registrert i arkivsystemet til Ringerike kommune siden 2014.

Tabell 1: Tabell som viser antall registrerte saker et gitt år. Årstallet viser når saken først ble opprettet/arkivert i systemet. Antallet er alle sakene som dukker opp når det søkes på termene «forsøpling», «avfall», «bilvrak», «skrot» og «hageavfall». Saker er ikke dobbelttelt.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ESA	1	5	4	8	3	8	9				
Pureservice							11	8	10		
WebSak							12	20	13	15	13
Sum	1	5	4	8	3	8	32	28	23	15	13

- Merk at noen av sakene fra ESA i 2020 ble arkivert på nytt i WebSak i 2021 pga. at sakene ikke var ferdige. Det er også enkelte saker som har pågått over lang tid, samt noen saker mottatt gjennom tips per e-post som ikke er arkivert videre.
- Merk også at tabellen ikke viser hvor mange av sakene som er avsluttet. Årstallet forteller når saken først ble opprettet/arkivert.
- Merk også at oversikten ikke er uttømmende, ettersom saker vedrørende f.eks. «hageavfall» ikke nødvendigvis blir registrert, pga. manglende kapasitet og føringer for oppfølging.
- Merk også at økningen fra 2020 og fremover ikke nødvendigvis skyldes mer forsøpling, men kan skyldes at innkommende tips har blitt registrert mer systematisk.

Kommunen mottar noen henvendelser vedrørende forsøpling på kommunale eiendommer. Gjennom kommunens portal «Tips oss» har det blitt mottatt 13 og 11 generelle tips (ikke nødvendigvis forsøpling) for henholdsvis 2021 og 2022. Teknisk enhet forteller at de har gode rutiner for å håndtere forsøpling når de mottar tips.

I ryddeportalen til [Hold Norge Rent](#) er det mulig for innbyggere å registrere forsøpling og organisere ryddeaksjoner. Denne blir foreløpig lite brukt i Ringerike, og vi har ingen statistikk å vise til derfra.

3.3 Typer forsøpling og problemområder

3.3.1 Hvilke typer forsøpling har vi i Ringerike?

Følgende tabell gir en oversikt over ulike typer forsøpling som forekommer i Ringerike. Det har i tillegg blitt forsøkt å beskrive omfanget, hovedsakelig kvalitativt, fordelt på kategoriene «Stort», «Middels» og «Sporadisk». Prosjektgruppen har vurdert dette etter beste evne, blant annet for å sikre at handlingsplanen skal bli håndterbar med konkrete fokusområder som legger grunnlaget for videre oppfølging.

- **«Stort» omfang** – Dette er typer forsøpling som vurderes å være mest utbredt i Ringerike. Vurderingen er gjort på bakgrunn av antall saker som kommer inn, hva som skrives om i mediene, hva som observeres på både formelle og uformelle befaringer, og hva det «ryktes om» i dialog med innbyggere. Disse vurderes også til å være mer krevende å behandle dersom det skal gjøres en større innsats for å følge opp. Det vil fort kunne avdekkes flere slike saker som må følges opp for å sikre rettferdig og lik behandling. Basert på erfaring og kunnskapsgrunnlag antas det også at disse forsøplingstypene kan ha et skadepotensial over tid, eksempelvis gjennom lekkasje av skadelige stoffer, avrenning, og spredning av fremmede arter.
- **«Middels» omfang** – Kommunen mottar sjeldnere henvendelser om disse sett opp mot forsøplingstypene av «Stort» omfang. Likevel mottas det flere henvendelser enn for «Sporadisk» omfang. Det er også noe enklere å følge opp denne typen saker, ettersom de er mer isolerte og at saksbehandling da ikke nødvendigvis vil medføre nye saker. Det bør også påpekes at virkemiddelapparatet er noe mer begrenset for enkelte av forsøplingstypene.
- **«Sporadisk» omfang** – Dette er typer forsøpling som oppstår plutselig, eller som kommunen sjeldent mottar henvendelser om. Det er utfordrende å forutse hvor og når forsøplingen kan oppstå, og dermed vanskelig å kartlegge eventuelt reelt omfang. Følges som regel opp raskt.

Det er ikke alle typer forsøpling som lar seg kvantifisere per i dag, og antall saker ville uansett vært større dersom det hadde vært lagt fokus på oppfølging av forsøplingstypen. Det er gjort lite kartleggingsarbeid av det reelle omfanget, som videre er vist i Tabell 5.

Tabell 2: Tabell som viser beskrivelse av ulike typer forsøpling, og mulig omfang i Ringerike.

Type forsøpling	Beskrivelse av type forsøpling	Omfang
Oppsamling/lagring av avfall	Tilfeller hvor det blir lagret større antall/mengder gjenstander som kan anses som avfall. F.eks. gamle møbler, sykler, bygningsavfall, tegl og murstein, elektronikk, bilvrak, campingvogner, osv. Det er flere saker som faller innunder denne kategorien i Ringerike, og noen av de er omfattende og tidkrevende å følge opp. Et vesentlig moment er eiendommens bruk i forhold til reguleringsplan, hvor grunneier ikke har fått tillatelse/dispensasjon til lagring. Dette omfatter både LNF, regulerte og uregulerte eiendommer. Eksempler på saker som går innunder denne kategorien inkluderer: • En grunneier samler opp og lagrer sykler, biler, møbler og andre store/små gjenstander på en LNF-eiendom som primært skal benyttes til landbruksformål. Dette er da i strid med arealformålet.	Stort

Type forsøpling	Beskrivelse av type forsøpling	Omfang
	- En næringsaktør tar med avfall/gjenstander fra kunder og lagrer på sin egen eiendom i et boligfelt. Det blir stående over lang tid, og er kilde til forsøpling og sjenanse for naboer. - En grunneier samler på gamle biler og bilvrak, som blir stående over lang tid og forfaller. - En innbygger i et boligfelt samler på gjenstander og de hoper seg opp i hagen. I disse sakene er det gjerne flere lovverk som kan benyttes i oppfølgingen, og det må for hver sak diskuteres hvordan saken best kan følges opp. Det kan også være at avfallet gir en fare for forurensning, hvor mistanke ofte krever systematisk gjennomgang og ev. uavhengig vurdering av tredjepart.	
Hageavfall	Hageavfall regnes som avfall og skal leveres til godkjent mottak. Likevel forekommer det at hageavfall kastes i f.eks. kommunale skråninger, eller andre åpne, offentlige arealer i nærheten av blokker eller borettslag. I tillegg til ordinært hageavfall som gress og løv, hender det at folk kaster planter de har innen- og utendørs, som kan medføre spredning av fremmede arter som vi ikke ønsker å finne i naturen. Dette er en utstrakt problemstilling, og ikke bare i Ringerike.	Stort
Deponering av rene/forurensede masser	I utgangspunktet er det fritt frem å bruke rene masser i byggeprosjekter, f.eks. til fyllmasse. Men det blir problematisk når disse massene samles i hauger og blir liggende. I så fall kan det være snakk om at massene blir værende i lang tid, og ødelegger f.eks. gress/naturmangfold der de ligger. Forurensede og forsøplede masser er alltid å regne som avfall og må håndteres deretter.	Stort
Snødeponering	Ren snø er uproblematisk. Dessverre blir snø lett forurensset, og inneholder ofte søppel. Det er særlig et problem ved flytting og oppsamling av snø på åpne/offentlige arealer, som f.eks. parkeringsplasser ved gatekjøkken, detaljhandel og næringsparker.. Det blir ekstra problematisk når den forurensede snøen lagres på kommunal eiendom, eller at den f.eks. dyttes ned i elveskråninger. Denne problemstillingen er imidlertid kun aktuell i vinterhalvåret, selv om resulterende forsøpling kan bli liggende lenger.	Stort
Mikroplast	Mikroplast kan stamme fra flere av forsøplings-kategoriene, men det bør få ekstra fokus i forbindelse med kunstgressbanene og underlag på lekeplasser i kommunen.	Stort

Type forsøpling	Beskrivelse av type forsøpling	Omfang
Forsøpling i boligområder og langs vei	Tilfeller hvor det blir samlet opp mye avfall på enkelteiendommer i boligområder, i tillegg til at det forsøples langs vei ifm. arrangementer. Dette er av mindre omfang enn kategorien "Oppsamling/lagring av avfall". Kommunen mottar tips om dette innimellom.	Middels
Nedgraving av avfall	Noen grunneiere graver ned avfall på eiendommen sin. Det kan være alt fra inventar og møbler til bilvrak. Kan stamme fra tilbake i tid. Kommunen mottar gjerne tips om dette fra turgåere.	Middels
Brenning av avfall	Noen grunneiere brenner avfallet sitt for å slippe å deponere det. Kommunen mottar tips om dette innimellom.	Middels
Forsøpling i skråninger på land	Det forekommer at vi mottar meldinger om forsøpling i skråninger på land.	Middels
Forsøpling i og langs elv og vassdrag	Søppel som havner i elver og vassdrag har en tendens til å bli liggende over lang tid. Ved lav vannstand kan søppel i vannet bli mer synlig, og utgjøre større risiko for mennesker og dyr som oppholder seg ved eller i vannet. Dette inkluderer også gjelde søppel i elveskråninger. Slik forsøpling kan i ytterste konsekvens medføre forurensning av drikkevann.	Middels
Villfyllinger	Villfyllinger dukker stadig opp, og kan f.eks. stamme fra at noen har dumpet og gravd ned avfall i skogen. De avdekkes vanligvis gjennom tips fra turgåere.	Middels
Forsøpling fra landbruksdrift	Plast fra rundballer utgjør en stor del av plastbruken i landbruksnæringen, og kan til tider bli forsøpling når det blir liggende igjen på jorder, eller blåser ut i trær eller ut på elva. Dette er veldig synlig på jorder og langs veier, og meldes om fra f.eks. turgåere/naboer. Kan også dreie seg om hensatt og forfallent landbrusutstyr, f.eks. maskiner og kjøretøy.	Middels
Forsøpling i turområder	Det hender at kommunen mottar én og annen henvendelse om forsøpling langs turstier eller langs vei. I tillegg virker dette å være et vedvarende problem ved enkelte populære turdestinasjoner i kommunen, f.eks. Mørkonga, Gyrihaugen og Tiurtoppen.	Middels
Hensetting/dumping av avfall	Kommunen mottar én og annen henvendelse om at det blir hensatt/dumpet avfall, enten på land eller i vann. Hender sporadisk, og anses ikke som et stort problem. Dette er ikke det samme som villfyllinger.	Sporadisk

Type forsøpling	Beskrivelse av type forsøpling	Omfang
Forsøpling fra renovasjon	Det hender at kommunen mottar én og annen henvendelse om manglende avfallstømming/renovasjon, og at det "flyter over søppeldunkene". Hender sporadisk, og anses ikke som et stort problem.	Sporadisk

Hva med forurensningsfare?

I utgangspunktet vil alle typer forsøpling utgjøre en forurensningsfare, men det er ulik grad av alvorlighet med tanke på type forurensning, beliggenhet og omfang. I tabellen ovenfor er det imidlertid pekt på enkelte typer forsøpling som bør ses ekstra nøye på i Ringerike.

3.3.2 Geografisk fordeling

Forsøplingssakene er spredt utover Ringerike, og det er ingen områder som stikker seg ut som særlige problemområder. Det kan imidlertid antas at strøk med spredt bebyggelse er mer utsatt for problematikken, da det i slike strøk er større områder hvor det kan skjules f.eks. villfyllinger og ulovlige avfallsplasser.

4 Virkemidler og strategier for oppfølging av forsøplingssaker

4.1 Kommunens virkemidler – Forurensningsloven og andre

I dette kapitlet skal vi se nærmere på hvilke virkemidler kommunen har til rådighet i oppfølgingen av forsøplingssaker. Flere begreper og aktuelle definisjoner fra bl.a. forurensningsloven ble gitt kapittel 2, og de vil ikke gjentas her.

4.1.1 Forurensningsloven

Når vi skal behandle en forsøplingssak er det i hovedsak forurensningsloven vi ser til. Dette er et omfattende lovverk som inneholder definisjoner, virkemidler og sanksjoner, men som i tillegg har noen begrensninger. I denne sammenhengen tar vi utgangspunkt i kapittel 5 om avfall, men ser også på kapittel 2 om forurensning, ettersom forsøpling i noen tilfeller kan medføre forurensning. Viktige definisjoner innunder disse kapitlene ble beskrevet her i kapittel 2 (f.eks. [forsøpling](#) og [forurensning](#)), og vi vil i dette kapitlet gå nærmere inn på de konkrete virkemidlene som lovverket gir kommunen til å følge opp saker.

Hjemler for å pålegge opprydding

§ 7 – «Plikt til å unngå forurensning»

Jf. fjerde ledd kan vi pålegge den ansvarlige å gjøre tiltak for å motvirke forurensning, dersom forurensningen stammer fra ett av områdene hvor kommunen er forurensningsmyndighet. I de fleste tilfeller vil det være tilstrekkelig å bruke § 37 (nedenfor), men i enkelte tilfeller kan § 7 gi mer slagkraft i et pålegg. Eksempelvis kan ikke en grunneier automatisk pålegges opprydding jf. § 37 dersom hen ikke er direkte ansvarlig for forsøplingen, men dersom avfallet utgjør en forurensningsfare kan § 7 benyttes til å pålegge grunneier å rydde opp.

§ 37 – «Pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding»

Jf. første ledd kan vi pålegge dem som har «etterlatt, tømt eller oppbevart avfall» om å rydde opp. I første omgang bør et slikt pålegg rettes konkret mot den som er skyld i forsøplingen, enten det er personen som eide avfallet, den som kjørte det bort, eller den som oppbevarer det. En grunneier kan pålegges å rydde opp dersom hen har forsøplet sin egen eiendom eller gjort det mulig for andre å forsøple, f.eks. dersom grunneier tar imot avfall fra andre. Derimot kan ikke grunneier nødvendigvis pålegges opprydding dersom hen ikke kan lastes for forsøplingen, og rettspraksis sier at grunneier ikke uten videre kan holdes ansvarlig for avfall som måtte dukke opp på eiendommen.

Jf. andre ledd kan vi pålegge opprydding og fjerning av «motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand». Pålegget kan da rettes mot den som eier gjenstanden, eller den som eide gjenstanden da den først ble til avfall.

Hjemler for å føre tilsyn og innhente informasjon

§ 49 – «Opplýsningsplikt»

Med denne bestemmelsen kan vi innhente informasjon i forbindelse med forsøpling og forurensning. Vi kan da kreve utlevering av den informasjonen vi trenger for «*gjennomføring av gjøremål etter loven.*» I forsøplingssaker kan dette bety at vi ber en grunneier om å redegjøre for situasjonen dersom vi mottar en melding om forsøpling, eller at en bilsamler må sende dokumentasjon på at bilene ikke er kasserte (og bør fjernes).

§ 50 – «Rett til gransking»

Denne paragrafen benyttes når vi skal føre tilsyn i forsøplingssaker, og ordlyden sier at vi skal ha «*uhindret adgang til eiendom der forurensning kan oppstå eller har oppstått.*» På en befarings kan vi også be om at det fremlegges dokumentasjon.

§ 51 – «Pålegg om undersøkelse»

Med denne bestemmelsen kan vi be en ansvarlig part om å «sørge for eller bekoste undersøkelser eller lignende tiltak» for å fastslå om virksomheten eller aktiviteten kan medføre forsøpling eller forurensning. Vi kan be om at det utredes årsaker til eller virkning av eksisterende forsøpling, eller at det klarlegges hvordan forsøpling skal motvirkes.

Hjemler for tvangsmulkt og opprydding i regi av kommunen

§ 73 – «Tvangsmulkt ved forhold i strid med loven»

Tvangsmulkt er et virkemiddel som skal sikre at bestemmelsene i forurensningsloven blir fulgt opp. I forsøplingssaker fatter vi som regel vedtak om tvangsmulkt samtidig som vi pålegger opprydding. Bestemmelsen åpner imidlertid også opp for at forhåndsfastsetting av tvangsmulkt, selv om dette må benyttes varsomt og i særtilfeller.

Tvangsmulkt fungerer som et insentiv slik at ansvarlig part gjennomfører oppryddingen innen den satte fristen, og vi unngår å måtte fatte et eget vedtak om tvangsmulkt på et senere tidspunkt. Dersom ansvarlig part viser at hen tar grep om forsøplingen, er vi som regel fleksible nok til å utsette eller redusere mulkten. I Ringerike har vi som regel satt tvangsmulkten til 3000,- per måned. Merk at denne tvangsmulkten går til staten.

§ 74 – «Umiddelbar gjennomføring ved kommunen»

Denne bestemmelsen åpner opp for at kommunen selv kan gripe inn og rydde opp en forsøpling der hvor den ansvarlige ikke selv iverksetter nødvendige tiltak. Dette kan være særlig aktuelt i saker hvor forsøpling kan medføre en akutt forurensningsfare. Kommunen kan overlate den praktiske gjennomføringen til andre, for eksempel et privat firma. I praksis brukes ikke dette virkemiddelet aktivt i Ringerike kommune, blant annet på grunn av at dette må dekkes økonomisk. Dette henger imidlertid sammen med § 76 lenger ned.

§ 75 – «Bruk av annen manns eiendom for å bekjempe forurensning og avfallsproblemer»

Ved behov kan kommunen benytte eller gjøre inngrep på en annens eiendom for å gjennomføre opprydding pålagt gjennom §§ 7, 37 og 74. Dette kan også innebære at uskyldig tredjeparts eiendom blir brukt eller voldt skade. Kravet er at vinningen skal være større enn skaden eller ulempen ved inngrepet. Dersom dette gjøres skal det imidlertid betales vederlag. Bestemmelsen setter ikke noen begrensning til typen tiltak som skal gjennomføres, og det kan være snakk om å både rekvirere utstyr eller at deler av en eiendom skal stilles til disposisjon.

§ 76 – «Betaling av utgifter for tiltak mot forurensninger og avfallsproblemer»

Utgifter kommunen måtte ha ved å bruke §§ 74 eller 75, kan kreves dekket av den som er ansvarlig for forurensningen eller forsøplingen. Det spesifiseres at utgifter også kan kreves dekket av den skadelidte eller «den hvis interesser er ivaretatt ved tiltakene», dersom den som er ansvarlig ikke kan betale. Dette gjelder også hvis det er ukjent hvem som er ansvarlig. Det er også et tidsperspektiv her, og andre ledd i bestemmelsen kan benyttes dersom den ansvarlige ikke treffer tiltak innen «rimelig tid», eller at det haster med å iverksette tiltak.

I Ringerike har ikke denne muligheten blir benyttet i forsøplingssaker. Vanlige årsaker til dette er at det er tvilsomt om den ansvarlige har råd til å betale, eller at det er snakk om eierløst avfall eller villflyllinger. Kommunen har anledning til å rydde opp i disse tilfellene, men det er ingen garanti for at kommunens utgifter med dette vil bli kompensert.

Hjemler for anmeldelse og straff

§ 78 «Straffeansvar for forurensning»

Kommunen har anledning til å anmelde forhold som er i strid med forurensningsloven. Denne muligheten bør imidlertid benyttes varsomt, og i forsøplingssaker bør de øvrige virkemidlene (pålegg, tvangsmulkt) være utprøvd før en eventuell anmeldelse. Det kan likevel være at forholdene er av en slik art at de bør anmeldes umiddelbart, for eksempel hvis det gjelder omfattende brudd på regelverket, eller risiko for omfattende miljøkonsekvenser. Dumping av avfall er et praktisk eksempel på en forsettlig overtredelse som bør anmeldes. Dersom kommunen velger å gå til anmeldelse i en forsøplingssak, må det gis en utfyllende beskrivelse av forholdet som anmeldes, med bilder av situasjonen og mulig miljømessige konsekvenser, samt hvem vi mener er ansvarlig for forsøplingen.

For forsøplingssaker er det særlig første ledd punkt a, b og d som er relevante.

De beskriver, henholdsvis, straff for den som

- a. «har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven»
- b. «unnlater å treffe tiltak som han er pliktig til etter § 7 ... eller etter særskilt pålegg i medhold av denne lov»
- c. «unnlater å etterkomme forurensningsmyndighetens pålegg etter §§ 49-51»

§ 79 «Straffansvar for ulovlig håndtering av avfall»

Det er en egen paragraf for straff forbundet med ulovlig håndtering av avfall, som kommunen kan benytte seg av. Mens § 78 er rettet mot forurensning, er det mer konkret innhold i § 79 som gjør bestemmelsen mer relevant i forsøplingssaker. I punkt b er det eksplisitt nevnt at å ikke etterkomme pålegg etter § 37 er straffbart. Punkt a går mer inn på konkrete forhold som bygger videre på forsøplingsforbudet i § 28.

Jf. punkt a er det straff for den som «etterlater eller tømmer ...»

- «samlet avfall» – Som kan være en plastpose med avfall så fremt som et billass,
- «større kasserte gjenstander» – Eksempelvis bilvrak, kjøleskap og møbler,
- «spesialavfall» – Som er både farlig avfall og annet avfall som ikke hensiktsmessig kan behandles sammen med annet avfall.

4.1.2 Vedrørende klagebehandling

Kommunen er delegert myndighet direkte i forurensningsloven oppfølging av forsøplingssaker, jf. rundskriv nr. T-5/98. Etter disse bestemmelsene, er det etter kommuneloven § 5-3 kommunestyret som bestemmer hvem i kommunen som skal fatte vedtak etter forurensningsloven. Dette er også nærmere beskrevet i kommunens delegeringsreglement. Det følger av forvaltningsloven § 28 andre ledd og rundskriv nr. T-3/12 punkt 5. at dersom kommunen har delegert myndigheten til andre kommunale organer, er kommunestyret, formannskapet eller den kommunale klagenemden klageinstans. Dersom kommunestyret selv fattet vedtaket, er det Statsforvalteren som er klageinstans.

I forurensningsloven er det flere bestemmelser som er delegert ned til kommunen fra øvrige myndigheter (der hvor det står «forurensningsmyndigheten»). I så fall skal klagebehandling gå direkte til Statsforvalteren.

For ordens skyld er klageadgangene beskrevet i tabellen nedenfor.

Tabell 3: Hvem er klageinstans etter hvilke bestemmelser? Innhold hentet fra rundskriv nr. T-5/98 og forurensningsloven. Kommune = K, Statsforvalter = SF.

	Bestemmelse (§)									
	7	37 første ledd	37 andre ledd	49	50	51	73	74	75	76
Klageinstans	SF	K	SF	SF	SF	SF	SF	SF	SF	SF

4.1.3 Plan- og bygningsloven

I de fleste saker vil forurensningsloven være tilstrekkelig for å følge opp forsøplingssaker. Det fins likevel tilfeller hvor det kan være nyttig å se til om plan- og bygningsloven kan benyttes.

Dette kan være aktuelt dersom grunneier mener at gjenstandene (som kommunen anser som forsøpling) er tilknyttet en virksomhet, f.eks. en brukthandel. I så fall kan plan- og bygningsloven § 11-7 være en innfallsvinkel for å se på forsøplingen opp mot hva eiendommen er avsatt til i kommunens arealplan. Eksempelvis kan LNF-areal brukes til landbruksrelaterte formål, men kan ikke uten videre benyttes til oppstillingsplass av gamle biler eller til oppbevaring av næringsmidler (brukte gjenstander).

Alternativt kan § 28-5 benyttes til opprydding, jf. første punktum «Ubebygd areal i bebygde områder skal holdes i ryddig og ordentlig stand», og hvor kommunen kan forby «lagring eller annen bruk av ubebygd areal».

Begge bestemmelsene kan benyttes dersom forurensningsloven ikke strekker til, eller at den ansvarlige sterkt motsetter seg oppfølgingen fra forurensningsmyndigheten. Da vil det formelt sett være plan- og bygningsmyndigheten som fatter vedtak.

4.2 Hvordan kan kommunen forhindre forsøpling på eiendommer (preventivt)?

På generelt grunnlag antas det at «å holde det ryddig» i seg selv vil virke preventivt for videre forsøpling. Ved å ha ryddige omgivelser uten innslag av forsøpling, heves terskelen for at personer selv bidrar til å forsøple mer. Økt kunnskap og bevisstgjøring kan også virke preventivt, noe kommunen aktivt kan bidra til gjennom samarbeid og informasjons- og ryddekampanjer.

På egne (kommunale) eiendommer

For å forhindre forsøpling på kommunale eiendommer kan det settes opp avfallsbeholdere (park- og sentrumsarealer, ved parkeringer og turområder) eller fysiske sperringer som gjør det vanskeligere å dumpe avfall på kommunal grunn (for eksempel veibom eller kjetting). I tilling kan tydelig skilting med informasjon om forbud også virke preventivt.

Denne typen preventive virkemidler vil administrativt håndteres av sektoren Teknisk, kultur og idrett.

På andres eiendommer

For forsøpling på andres eiendommer kan ikke kommunen selv gå til verks med fysiske sperringer. Her er det derfor viktig at kommunen ser til andre virkemidler, som for eksempel samarbeid med grunneiere, og tydelig og lett tilgjengelig informasjonsmateriell som beskriver lovverket og hvordan avfall skal håndteres. I tillegg er det viktig at kommunen jobber for å synliggjøre gjenvinningsstasjonene og tilrettelegger for at innbyggere kan håndtere avfall på riktig måte.

4.3 Strategier for oppfølging av ulike typer forsøplingssaker

Tabell 4: Tabellen beskriver tenkte strategier for hvordan ulike typer forsøpling kan følges opp, i grove trekk. I tillegg er det beskrevet punktvis hvordan den typen forsøpling kan forebygges.

Type forsøpling	Hvordan følge opp forsøplingen	Hvordan forebygge?
Oppsamling/lagring av avfall	1. Forurensningsmyndigheten kan følge opp forsøplingen iht. rutine. 2. Helsetjenesten kan kobles på dersom det er mistanke om underliggende problemer som er årsaken til forsøplingen, eller om den ansvarlige kunne hatt nytte av f.eks. bohjelp. 3. På kommunale eiendommer er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding, avsperring og skilting. 1. Eiendomsenheten håndterer kommunale eiendommer. 2. Enheten Vei, park, idrett og parkering håndterer andre offentlige rom.	Utfordrende, da denne typen forsøpling skjer mer sporadisk og plutselig. Jobbe for at HRA eller andre setter ut beholdere for tekstilavfall.
Hageavfall	1. På kommunale eiendommer er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding, avsperring og skilting. a. Eiendomsenheten håndterer kommunale eiendommer. b. Enheten Vei, park, idrett og parkering håndterer andre offentlige rom. 2. På andre eiendommer må forurensningsmyndigheten følge opp som forsøpling.	Skilting, plakater, informasjon, samarbeid med borettslag, o.l. for å forhindre at det dumpes hageavfall. Jobbe for gratis levering av hageavfall hos HRA.
Deponering av rene/forurensede masser	1. Forurensningsmyndigheten kan følge opp forsøplingen iht. rutine.	Informasjon
Snødeponering	1. På kommunale eiendommer er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding, avsperring og skilting. a. Eiendomsenheten håndterer kommunale eiendommer ifm. avsperring og skilting.	Skilting, plakater, informasjon, kommunale avtaler med entreprenører, kart med godkjente områder for snødeponering, oppfordre til samarbeid mellom naboeiendommer, infobrev og/eller infomøte før sesongstart.

Type forsøpling	Hvordan følge opp forsøplingen	Hvordan forebygge?
	b. Enheten Vei, park, idrett og parkering håndterer snømåking på kommunale eiendommer og i andre offentlige rom, i tillegg til kommunens snødeponi. 2. Forurensningsmyndigheten kan når snøen er smeltet pålegge grunneier / den ansvarlige å rydde opp avfall fra snøen.	
Mikroplast	1. Ved å følge opp andre typer forsøpling vil man samtidig begrense spredning av mikroplast. 2. Forsøpling fra underlag fra kunstgressbaner og lekeplasser kan følges opp av forurensningsmyndigheten iht. rutine. 3. Enheten Vei, park og idrett forvalter kunstgressbaner eid av kommunen, og følger rutiner fra Norges fotballforbund.	Informasjon, dialog med sektor Teknisk, kultur og idrett om type underlag.
Forsøpling i boligområder og langs vei	1. På kommunale veistrekninger er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding og skilting. a. Enheten Vei, park, idrett og parkering håndterer kommunale veier ifm. opprydding og skilting. 2. Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine.	Informasjon, skilting, søppeldunker lett tilgjengelig.
Nedgraving av avfall	1. Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine.	Vanskelig å forebygge.
Brenning av avfall	1. Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine.	Informasjon om hva som kan brennes, til de som kontakter brann og redning ifm. bålrensning.
Forsøpling i skråninger	1. Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Vanskelig å forebygge.
Forsøpling i og langs elv og vassdrag	1. Forurensningsmyndighet følger opp iht. rutine. 2. Kommunen kan organisere ryddeaksjon, se Ryddenorge.	Skilting, plakater, informasjon, gjerne ved båthavner, strender og badeplasser.
Villfyllinger	1. Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Vanskelig å forebygge.
Forsøpling fra landbruksdrift	1. Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Informasjon (nyhetsbrev), gjøre det enklere for bønder å få levert på avfallsmottak.

Type forsøpling	Hvordan følge opp forsøplingen	Hvordan forebygge?
Forsøpling i turområder	- På kommunale eiendommer er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding, avsperring og skilting. - Eiendomsenheten og enheten Vei, park, idrett og parkering kan sørge for opprydding langs offentlige turstier og parkeringer, samt sette opp avfallsbeholdere, sperre av, og skilte. - Forurensningsmyndigheten kan i noen tilfeller vurdere grunneier som ansvarlig for å ha gjort området tilgjengelig for forsøpling. Det kan f.eks. bes om at det settes opp bom eller for å sperre av.	Skilting, plakater, informasjon, søppeldunker lett tilgjengelig
Hensetting/dumping av avfall	Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Vanskelig å forebygge.
Forsøpling fra renovasjon	Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Vanskelig å forebygge.

4.4 Saksgang for behandling av forsøplingsaker

Før saken kommer til kommunen (innkommende tips)

I dag	I morgen
- Tips kommer inn fra innbygger som har observert forsøpling. Det kan være at vedkommende har gått tur og oppdaget noe, eller at det er en som vil tipse om en nabo som forsøpler. - Tips blir meldt internt i kommunen. Det er få slike, men det hender at vi får tips fra noen som jobber i kommunen. Disse blir behandlet på lik måte som andre tips.	Samme som i dag.

Når saken er kommet til kommunen

I dag	I morgen
Saksgang fra start til slutt - Registrerer og arkiverer tipset/meldingen. - Innhenter mer informasjon om saken, gjerne fra den som meldte inn. - Varsler den ansvarlige (som regel grunneier) om mottatt tips, og ber om redegjørelse for forholdet og tiltak for å rydde opp (§ 49). I enkelte tilfeller kan vi be om at den ansvarlige undersøker fare for forurensning (§ 51). - Dersom den ansvarlige rydder opp, kan vi avslutte saken. - Dersom den ansvarlige ikke svarer, eller er lite samarbeidsvillig, går vi videre med saksbehandling. - Varsler befarings (§ 50), gjerne 2-3 uker frem i tid. - Gjennomfører befaringsen og skriver notat som sendes ut til den ansvarlige. - Varsler pålegg om opprydding (§ 37).	Saksgang fra start til slutt I hovedsak vil saksgangen følge samme prosedyre som i dag. I tillegg vil det i større grad vurderes å bruke bestemmelsene §§ 74-76 i forurensningsloven. Kommunen sørger for opprydding (§§ 74-76) Som beskrevet i seksjon 4.1.1 åpner forurensningsloven for noen sterkere virkemidler dersom tvangsmulkt ikke strekker til. I enkelte saker kan det være hensiktsmessig at kommunen selv tar grep og gjennomfører oppryddingen i tråd med § 74, og at kostnadene til dette kreves dekket av den ansvarlige jf. § 76. Kommunen kan da engasjere en aktør som gjennomfører oppryddingen, og deretter fatte vedtak om krav om refusjon fra den ansvarlige. Merk at det ikke er noen automatikk i at kommunen faktisk vil få tilbake noen penger, for eksempel dersom den ansvarlige ikke har noen midler tilgjengelig. Det må vurderes i den enkelte saken om det kan være aktuelt å benytte virkemidlene i §§ 74-76. Det kan for eksempel skyldes fare for forurensning, eller være andre årsaker til at forsøplingen må ryddes opp raskt. Dersom dette potensielt medfører en større økonomisk utgift for kommunen, vil en slik vurdering og avgjørelse fremmes for politisk behandling. Kommunen vurderer anmeldelse

I dag	I morgen
○ Dersom den ansvarlige rydder opp, tar vi en ny befaring før vi avslutter saken. • Fatter vedtak om pålegg om opprydding ○ Dersom den ansvarlige rydder opp, tar vi en ny befaring før vi avslutter saken. ○ Dersom den ansvarlige ikke gjør noe, går vi videre med tvangsmulkt. • Varsle vedtak om tvangsmulkt (§ 73). ○ Dersom den ansvarlige rydder opp, tar vi en ny befaring før vi avslutter saken. • Fatter vedtak om tvangsmulkt ○ Dersom den ansvarlige rydder opp, tar vi en ny befaring før vi avslutter saken. ○ Tvangsmulkt kan inkluderes i pålegg om opprydding. Dette gjør vi dersom vi vurderer saken som såpass alvorlig og vi 1) ser at vi uansett vil måtte vedta tvangsmulkt senere, eller 2) ønsker å bruke tvangsmulkt som insentiv. Nå er vi ved slutten av dagens saksgang. Når vi har kommet til tvangsmulkt har det ikke blitt vurdert videre virkemidler. Per i dag har dette stort sett vært tilstrekkelig for å sikre opprydding, men vi har enkelte saker på vent som vi mistenker ikke vil løses like enkelt.	Dersom det er et alvorlig forsøplingsforhold, eller at forsøplingen medfører forurensningsfare, bør kommunen vurdere å anmelde. Dette kan for eksempel være at den ansvarlige tydelig lar være å overholde pålegg om opprydding og tvangsmulkt, eller at det er noen som dumper avfall. Ordinære saker som stopper opp ved tvangsmulkt trenger ikke nødvendigvis anmeldes, da det kan være forhold som tilsier at andre instanser enn forurensningsmyndigheten bør kobles på. I slike situasjoner kan det være fordelaktig med "bohjelp" eller støtte fra helsemyndigheter, heller enn straff. Kommunen vurderer virkemidler i andre lovverk I enkelte tilfeller kan det være at man kommer lenger i saksbehandlingen ved å benytte virkemidler fra andre lovverk. Dette kan blant annet være hjemlene i plan- og bygningsloven (f.eks. § 11-7 om arealbruk er i tråd med arealformål i arealdel, eller § 28-5 om orden på ubebygd areal). Det kan også være § 9 i jordlova ("<i>Dyrka jord må ikke brukast til foremål som ikkje tek sikte på jordbruksproduksjon</i>"), eller at trafikkloven kan benyttes til å fjerne kjøretøy. Kommunen bør i større grad enn i dag vurdere om andre virkemidler kan – og bør – benyttes. Vedrørende forsøpling på kommunal grunn • Dersom forsøplingen er på kommunal grunn, er det Eiendomsenheten som går videre med opprydding. Dersom avfallet ikke kan spores tilbake til den ansvarlige, fjerner de det selv. De kan også vurdere anmeldelse. • Enheten Vei, park og idrett tar med seg forsøpling fra kommunale veier, parker, og offentlige plasser. Dette kjøres enten direkte til HRA, eller mellomlagres i en egen lukket container.

5 Vurdering av dagens system/rutiner, ressursbehov, og gevinst/nytteverdi ved oppfølging av forsøplingssaker

5.1 Vurdering av dagens system/rutiner for oppfølging av saker

Tabellen nedenfor viser om kommunen i dag følger opp (eller ikke følger opp) de ulike forsøplingstypene som beskrevet tidligere i handlingsplanen. For eksempel følges «Oppbevaring/lagring av avfall» opp av forurensningsmyndigheten, og det er en intern rutine for hvordan slike saker håndteres. Derimot er det per i dag ikke noe system for oppfølging av hageavfall, og her (men også for andre typer) er ikke omfanget av problemet kartlagt. Det er også undersøkt for hvilke typer forsøpling det har blitt utformet informasjonsmateriell, og om det vurderes som nødvendig å ha samarbeidspartnere for oppfølgingen. Til slutt er det vurdert om dagens oppfølging er tilstrekkelig, og om det er behov for aktiv forebygging av saker.

Tabell 5: Matrise som viser oversiktlig viser hvilke metoder for oppfølging av forsøpling som er i bruk per i dag. Det er benyttet enkle spørsmål svart ut med "Ja"/"Nei"/"Delvis" eller "NA" (ikke aktuelt).

Type forsøpling	Følger vi opp i dag?	Har vi kartlagt omfanget?	Har vi informasjonsmateriell ?	Har vi system / rutiner for oppfølging?	Fins det / er det behov for samarbeidspartnere ?	Er dagens oppfølging tilstrekkelig?	Er det behov for aktiv forebygging?
Oppbevaring/lagring av avfall	Ja	Nei	NA	Ja	Nei	Delvis	Nei
Hageavfall	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja
Deponering av rene/forurensede masser	Delvis	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja
Snødeponering	Nei	Nei	Delvis	Nei	Ja	Nei	Ja
Mikroplast	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja
Forsøpling i boligområder og langs vei	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Nei
Nedgraving av avfall	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Nei
Brenning av avfall	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Nei
Forsøpling i skråninger	Delvis	Nei	NA	Ja	Nei	Ja	Nei
Forsøpling i og langs elv og vassdrag	Nei	NA	NA	Nei	Ja	Nei	Nei

Type forsøpling	Følger vi opp i dag?	Har vi kartlagt omfanget?	Har vi informasjonsmateriell ?	Har vi system / rutiner for oppfølging?	Fins det / er det behov for samarbeidspartnere ?	Er dagens oppfølging tilstrekkelig?	Er det behov for aktiv forebygging?
Villfyllinger	Delvis	NA	NA	Delvis	Nei	Ja	Ja
Forsøpling fra landbruksdrift	Ja	NA	Nei	Ja	Nei	Ja	Ja
Forsøpling i turområder	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Ja
Hensetting/dumping av avfall	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Ja
Forsøpling fra renovasjon	Ja	NA	NA	Ja	Ja	Ja	Nei

5.2 Ressursbehov og eventuell gevinst/nytteverdi med oppfølging av forsøplingssaker

Per i dag har kommunen flere aktive (og avventende) saker innen kategoriene av stort omfang. Noen har blitt påbegynt, men andre blir liggende i lang tid uten at de følges opp i noen grad. En særlig utfordring er at sakene bør behandles likt; dvs. at dersom kommunen starter oppfølging av én sak i forbindelse med hageavfall, bør det også vurderes om det er andre saker som skal behandles. Dette vil naturligvis medfører et ressursbehov og kreve arbeidskapasitet.

Ved å behandle saker ifm. forsøpling vil kommunen oppnå den – åpenbare – gevinsten at forsøplingen blir ryddet opp. Det vil gi færre tilfeller hvor miljø og/eller helseskadelige gjenstander blir liggende i naturen og medfører problemer. Det vil heller ikke lenger være til sjenanse for folk og dyr. Helhetlig vil kommunen få renere omgivelser og mindre søppel på avveie. En bieffekt av dette er at ved å ha et renere utgangspunkt vil færre folk forsøple spontant.

Generelt kan kommunen som nevnt tidligere selv stå for opprydding jf. § 74 i forurensningsloven. Men det presiseres at kommunen ikke nødvendigvis vil få kompensert kostnadene for dette. Dersom avfallet er historisk/eierløst, kan ikke grunneier automatisk pålegges å betale for oppryddingen. Dette kan da medføre et behov for økonomiske midler ettersom kommunen selv må dekke oppryddingen.

Kommunale eiendommer (som ryddes opp av Eiendomsenheten og enheten Vei, park, idrett og parkering), forsøkes å holdes rydding innenfor de økonomiske rammene. Det kan likevel være behov for ytterligere ressurser til bredere opprydding, samt skilting, sperringer og informasjonsmateriell.

I tabellen nedenfor gis en oversikt over ressursbehovet og gevinst/nytteverdi dersom sakene blir fulgt opp, for de ulike typene forsøpling som er beskrevet tidligere i handlingsplanen.

Tabell 6: Vurdering av ressursbehov og gevinst/nytteverdi ved bedre oppfølging, av de ulike typene forsøpling.

Type forsøpling	Ressursbehov	Gevinst/nytteverdi ved bedre oppfølging
Oppbevaring/lagring av avfall	Vurderes som tilstrekkelig med dagens saksbehandlere, men det bør lages en prioriteringsplan og gis tydelige føringer for at slike saker skal følges opp. Er per i dag usikker på det faktiske omfanget av denne typen forsøpling i kommunen. Vil få bedre overblikk gjennom en enkel kartlegging. Ved opprydding jf. § 74 kan det være behov for økonomiske midler. Bruk av §§ 74-76 vil avgjøres gjennom politisk behandling i den enkelte sak, hvor det samtidig må belyses de potensielle kostnadene, selv om de kan være midlertidig i avvente av refusjon.	Ved å kartlegge omfanget vil vi få bedre oversikt over problemstillingen. Dette vil gi et grunnlag for å rydde opp i større avfallsplasser i kommunen, og flere tilfeller av historiske deponier.
Hageavfall	Tid og ressurser til å jobbe med problematikken. Kompetanse om risiko med hageavfall, og kommunikasjon. Tid og kapasitet til å kartlegge omfanget, f.eks. ved å se på borettslag/sameier som historisk har hatt felles deponering av hageavfall. Informasjonsmateriell å sende ut til innbyggere/borettslag. Tid til gjennomføring av kampanjer (f.eks. våraksjon mot hageavfall) Tid og kapasitet til å utarbeide (og følge opp) rutine for oppfølging av hageavfall, som blant annet vil innebære pålegg om opprydding og eventuell tvangsmulkt (som ordinær forsøpling). Mulig samarbeid med f.eks. HRA, borettslag, hagelag, velforeninger.	Mindre spredning av fremmede arter. Mindre generell forsøpling (f.eks. blomsterpotter). Redusert risiko for ustabile skråninger som følge av deponering av hageavfall. Finere/hyggeligere bomiljø når avfallsplassen blir borte.
Deponering av rene/forurensede masser	Tid og kapasitet til å kartlegge hvor masser blir/er deponert.	Mindre avrenning fra masser.

Type forsøpling	Ressursbehov	Gevinst/nytteverdi ved bedre oppfølging
	Tydelige føringer på hvordan feilaktig deponerte masser bør følges opp, og at det settes av tid til ulovlighetsoppfølging. Tid og kapasitet til å utforme informasjonsmateriell. Tid og kapasitet til å utforme system og rutiner for hvordan dette skal følges opp i praksis. Tydelig rolleforståelse kommune vs. Statsforvalter.	Mindre naturødeleggelse som følge av deponering i uegnet område (grøntareal, raviner, arkeologiske funn). Færre tilfeller hvor regelverket rundt opparbeiding av grunn omgås. Færre uheldige terrengendringer i skredfarlig områder. Mindre omfang av forurensede masser i naturen. Bedre kontroll på masser, bedre ressurshåndtering.
Snødeponering	Tid og kapasitet til å kartlegge hvor det deponeres/oppsamles forurenset snø. Tydelige føringer på om dette skal følges opp eller ikke.	Bedre kontroll på hvor snø deponeres gir redusert fare for skadelig avrenning og forsøpling, inkludert mikroplast, samt endring i hydrologien (vannføring).
Mikroplast	Følger generelt fra forsøpling, så denne drar nytte av øvrige tiltak.	Mindre plast i naturen, mindre mikroplast.
Forsøpling i boligområder og langs vei	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie.
Nedgraving av avfall	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie.
Brenning av avfall	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie.
Forsøpling i skråninger	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie.

Type forsøpling	Ressursbehov	Gevinst/nytteverdi ved bedre oppfølging
Forsøpling i og langs elv og vassdrag	Tid og kapasitet til å finne samarbeidsaktører for å rydde opp litt i elv og vassdrag. Tilskuddsmidler til frivillige (f.eks. dykkerklubb) som vil rydde.	Renere vann og vassdrag. Bedre for liv i vann. Mindre potensiell forurensning. Mindre fare for ferdsel i vann.
Villfyllinger	Tid og kapasitet til å finne samarbeidsaktører for å virke forebyggende (f.eks. HRA). Midler for opprydding av forsøpling i kommunal regi.	Mindre generell forsøpling. Eventuelt mindre potensiell forurensning fra historisk farlig avfall.
Forsøpling fra landbruksdrift	Tid og kapasitet til forebyggende arbeid (informasjonsmateriell), og finne eventuelle samarbeidsaktører. Tid og kapasitet til å følge opp forsøplingssakene når de kommer. Tydelige føringer på at vi aktivt skal følge opp problematikken.	Mindre plastforsøpling i naturen. Mer estetisk at det ikke flyter plast rundt på jorder. Forebyggende effekt av å følge opp gir et gruppepress mot å forsøple videre.
Forsøpling i turområder	Tid og kapasitet til å finne samarbeidsaktører for forebyggende arbeid (f.eks. informasjonsmateriell). Midler til at kommunen setter ut flere avfallsbeholdere eller skilter.	Mindre forsøpling i turområder. Penere turområder. Mindre fare for skade på dyreliv.
Hensetting/dumping av avfall	Tid og kapasitet til å finne samarbeidsaktører for å virke forebyggende (f.eks. HRA med reduserte satser). Midler til at kommunen setter opp bom/sperringer.	Mindre generell forsøpling. Mindre fare for skade på eventuelt dyreliv.
Forsøpling fra renovasjon	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie. Penere boområder.

6 Tiltak

I dette kapitlet følger forslag til tiltak for oppfølging av forsøpling, et årshjul for gjentakende tiltak, samt en periodeplan for hvilke tema som skal prioriteres når i perioden 2025-2028.

6.1 Forslag til tiltak for oppfølging av forsøpling

I tabellen seksjon 5.2 gis en oversikt over ressursbehovet og gevinst/nytteverdi ved oppfølging av forsøplingssaker av ulike typer. Der ser vi at enkelte typer forsøpling følges tilstrekkelig opp per i dag, samtidig som at det er en gevinst å hente ved å ha økt fokus på andre typer forsøpling. I tabellen nedenfor har vi beskrevet forslag til tiltak for å følge opp forsøplingen.

I seksjon 6.3 er det skissert en oppfølgingsplan for perioden 2025-2028. Tiltakene merket «engangs» vil gjennomføres én gang i løpet av planperioden (f.eks. utforming/design av informasjonsskilter), «periodisk» gjentas ved behov (f.eks. vedlikehold av skilter), og «årlig» gjennomføres årlig (f.eks. sende ut informasjon). Tiltak som krever økonomiske midler innenfor et gitt tema vil vurderes gjennom de årlige behandlingene av kommunens handlingsplan og budsjett eller ved å fremme egne politisk saker om økonomibehov.

Tabell 7: Oversikt over potensielle tiltak som kan iverksettes for å følge opp ulike typer forsøpling.

Type forsøpling	Tiltak (frekvens for tiltak)
Oppbevaring/lagring av avfall	Enkel kartlegging som viser omfanget av oppbevaring/lagring av avfall, og lage prioriteringsplan, f.eks. på områdebasis (engangs). Ta en gjennomgang og følg opp eksisterende/kjente saker som har ligget på vent (periodisk).
Hageavfall	Enkel kartlegging som viser omfanget av utfordringer med hageavfall, og lage prioriteringsplan, f.eks. på områdebasis (engangs). Utarbeide intern rutine for oppfølging av hageavfall, inkludert virkemidler jf. forurensningsloven (engangs). Sette av økonomiske midler til opprydding av hageavfall på kommunale eiendommer (engangs). Jobbe for at det skal bli gratis å levere hageavfall hos HRA fra 2026. Se på samarbeid med f.eks. HRA, borettslag, hagelag eller velforeninger (engangs). Utforme informasjonsskilt om hageavfall (engangs). Sette ut og vedlikeholde skilt på utsatte områder (periodisk). Lage informasjonsmateriell om hageavfall og sende ut til innbyggere/borettslag (årlig).

Type forsøpling	Tiltak (frekvens for tiltak)
	Planlegge og gjennomføre kampanje, f.eks. «Våraksjon mot hageavfall» (årlig).
Deponering av rene/forurensede masser	Dette er et viktig tema som anbefales at ses nærmere på i et annet prosjekt utenom denne handlingsplanen mot forsøpling.
Snødeponering	Utarbeide intern rutine for håndtering av private snødeponier og opplagringsplasser, inkludert virkemidler jf. forurensningsloven, og eventuell opprydding på vårparten når snøen smelter (engangs). Lage informasjonsmateriell om snøhåndtering og sende ut til næringseiendommer/borettslag (årlig). Følge opp forventningsbrev fra Statsforvalteren om snødeponering. Dette inkluderer informasjon til entreprenører om regelverk og behov for forsvarlig snødeponering (engangs).
Mikroplast	Denne drar nytte av øvrige tiltak, så vi foreslår ikke noe eget for mikroplast.
Forsøpling i boligområder og langs vei	Foreslår ikke særskilte tiltak for dette temaet.
Nedgraving av avfall	Foreslår ikke særskilte tiltak for dette temaet.
Brenning av avfall	Se på mulighet for å utarbeide veiledning for å sikre at personer som søker om å brenne ting, kun brenner trevirke o.l. (engangs).
Forsøpling i skråninger	Foreslår ikke særskilte tiltak for dette temaet.
Forsøpling i og langs elv og vassdrag	Se på samarbeid med f.eks. dykkerklubb, andre lag/foreninger, eller Hold Norge Rent, som kan bistå med opprydding (engangs). Sette av økonomiske tilskuddsmidler til frivillige som vil rydde, inkludert transport og levering av avfall (engangs). Gjennomføre årlige strandryddeaksjoner (årlig). Gjennomføre holdningskampanjer (årlig). Utforme skilt om forsøpling til badeplasser og båthavner i kommunen (engangs). Sette ut og vedlikeholde skilt på badeplasser og båthavner i kommunen (periodisk).
Villfyllinger	Se på samarbeid med f.eks. HRA (engangs). Lage informasjonsmateriell om villfyllinger, og publisere på nettsiden / i sosiale medier (årlig). Sette av økonomiske tilskuddsmidler til frivillige som vil rydde villfyllinger på egen eiendom, inkludert transport og levering av avfall (engangs).

Type forsøpling	Tiltak (frekvens for tiltak)
	Sette av økonomiske midler til at kommunen rydder opp villfyllinger (engangs).
Forsøpling fra landbruksdrift	Se på samarbeid med aktører for å forhindre/fjerne landbruksplast (engangs). Lage informasjonsmateriell om forsøpling fra landbruksdrift og sende ut til bønder (årlig). Samarbeide med HRA for å gjøre det enklere for bønder å levere avfall, f.eks. plastavfall (engangs). Samarbeide med faglagene for innsamling av landbruksplast (i tråd med plan).
Forsøpling i turområder	Se på samarbeid med f.eks. grunneiere og DNT om håndtering av forsøpling i turområder (engangs). Planlegge og gjennomføre kampanje på sosiale medier for å forhindre forsøpling (årlig). Sette ut flere avfallsbeholdere ved turområder (engangs). Utforme skilt om forsøpling i turområder (engangs). Sette ut og vedlikeholde skilt om forsøpling i turområder (periodisk).
Hensetting/dumping av avfall	Se på samarbeid for å virke forebyggende (f.eks. HRA med reduserte satser for levering av avfall) (engangs). Sette ut bom/sperringer på kommunale veier i områder som er utsatt for dumping av avfall (engangs).
Forsøpling fra renovasjon	Foreslår ikke særskilte tiltak for dette temaet.
Annet / Diverse	Kartlegge og vurdere mulighet for flere avfallspunkter på kommunale eiendommer (engangs). Skjerpe avfallsrutiner ved arrangementer på kommunal grunn (f.eks. Hønefoss sentrum) (engangs). Revidere interne rutiner for saksbehandling i forsøplingssaker, samt informasjonsflyt mellom kommunale virksomheter og saksbehandler (engangs). Utvide opplæring i avfallshåndtering i regi av HRA fra dagens opplegg for 4. trinn i barneskolen (engangs). Dialog med HRA om mulighet for f.eks. fritak fra bom (engangs). Holdningsskapende arbeid mot innbyggere, i form av informasjonsmateriell eller en kampanje (engangs).

Type forsøpling	Tiltak (frekvens for tiltak)
	Jobbe for at HRA eller andre setter ut beholdere for gjenbruk og resirkulering av tekstiler ved sentrale områder i kommunen, f.eks. ved barneskoler.

6.2 Årshjul for oppfølging av forsøpling i Ringerike

Tanken bak årshjulet er å gi en oversikt over hvilke årlige oppgaver, kampanjer og aktiviteter som skal gjennomføres som en del av handlingsplanen. Det inneholder en fast rekke med årlige oppgaver, men skal suppleres med innhold som følger tiltakstabellen i kapittel 6.1 i tråd med periodeplanen bestemt ut ifra kapittel 6.3. Årshjulet vil være tilgjengelig på kommunens nettsider, og vil være tilgjengelig for både interne og eksterne. Merk at årshjulet ikke inkluderer detaljer om aktiviteter som eksempelvis ordinær saksbehandling.

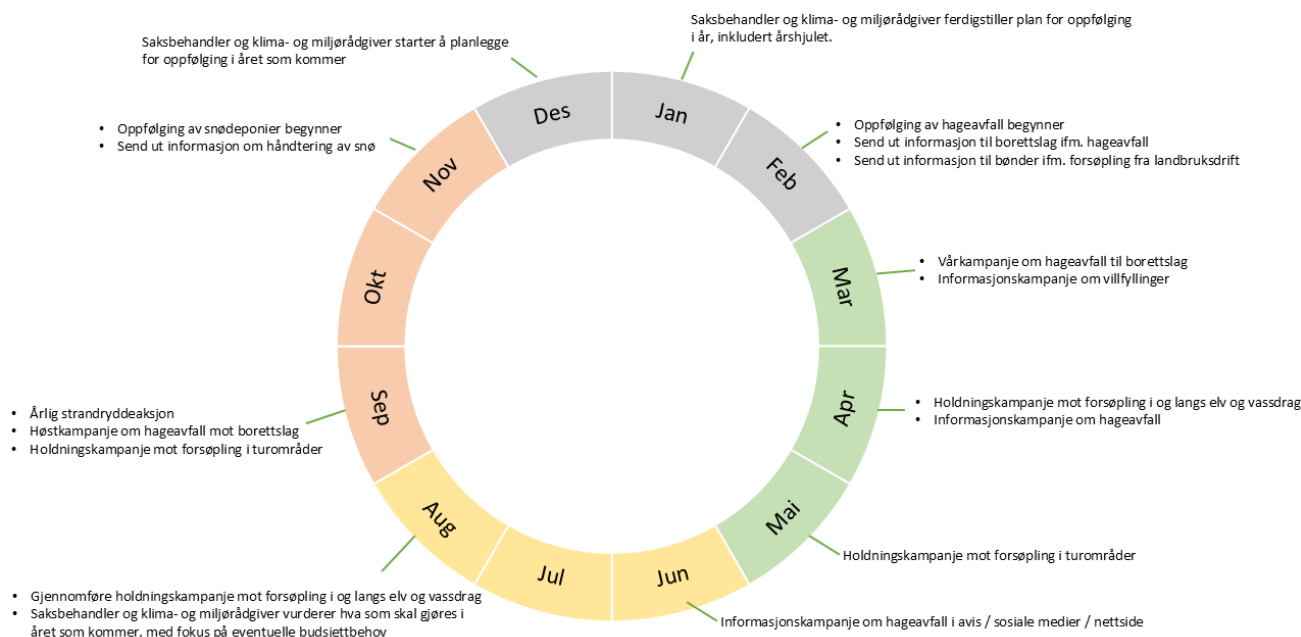
Aktiviteter i årshjulet

- Januar
 - Saksbehandler og klima- og miljørådgiver ferdigstiller plan for oppfølging i år, inkludert årshjul.
- Februar
 - Oppfølging av hageavfall begynner
 - Send ut informasjon til borettslag ifm. hageavfall.
 - Send ut informasjon til bønder ifm. forsøpling fra landbruksdrift
- Mars
 - Vårkampanje om hageavfall rettet mot borettslag
 - Informasjonskampanje om villfyllinger i sosiale medier / nettside
- April
 - Gjennomføre holdningskampanje mot forsøpling i og langs elv og vassdrag
 - Informasjonskampanje om hageavfall i avis / sosiale medier / nettside
- Mai
 - Holdningskampanje mot forsøpling i turområder
- Juni
 - Informasjonskampanje om hageavfall i avis / sosiale medier / nettside
- Juli
- August
 - Gjennomføre holdningskampanje mot forsøpling i og langs elv og vassdrag
 - Saksbehandler og klima- og miljørådgiver vurderer hva som skal gjøres i året som kommer, med fokus på eventuelle budsjettbehov.
- September
 - Gjennomfør årlig strandryddeaksjon
 - Gjennomføre holdningskampanje mot forsøpling i turområder
 - Høstkampanje om hageavfall mot borettslag
- Oktober
- November
 - Oppfølging av snødeponier begynner
 - Send ut informasjon om håndtering av snø
- Desember
 - Saksbehandler og klima- og miljørådgiver starter å planlegge for oppfølging i året som kommer.

Visuelt årshjul

Årshjul for oppfølging av forsøpling i Ringerike kommune

6.3 Plan for oppfølging av forsøpling i perioden 2025-2028

Med utgangspunkt i utredningene tidligere i handlingsplanen, og særlig tabellen over tiltak i seksjon 6.1 stilles det her opp en plan med fokusområder for oppfølging av forsøpling i hvert av årene i perioden 2025-2028. Dette vil gjøre det enklere å prioritere de begrensede ressursene til kommunen, og få tatt systematisk grep om forsøplingsproblematikken i Ringerike.

Tiltakene merket «engangs» innenfor en gitt forsøplingstype, vil gjennomføres det året hvor forsøplingstypen er i fokus. Eksempelvis betyr dette at en enkel kartlegging av hageavfall vil gjennomføres i året hvor «Hageavfall» er i fokus. Tiltak som krever økonomiske midler innenfor et gitt tema vil vurderes gjennom de årlige behandlingene av kommunens handlingsplan og budsjett eller ved å fremme egne politiske saker om økonomibehov.

Tabell 8: Forslag til plan for oppfølging av forsøpling i perioden 2025-2028.

Plan for oppfølging av forsøpling i perioden 2025-2028 - Fokusområder	
2025	- Hageavfall - Snødeponering
2026	- Oppbevaring/lagring av avfall - Villfyllinger
2027	- Turområder - Landbruksdrift - Hensetting/dumping av avfall
2028	- I og langs elv og vassdrag - Brenning av avfall

7 Vedlegg og andre ressurser

Følgende er en liste over andre ressurser som kan være nyttige ifm. forsøpling.

- Klima- og miljødepartementet – Kommunens myndighet og plikter etter forurensningsloven (Rundskriv T5/98, 1998).
- Statens forurensningstilsyn (Miljødirektoratet) – Veiledning til kommunene om ulovlige avfallsplasser (2382/2008).
- Miljødirektoratet – Disponering av jord og stein som ikke er forurenset (M-1243).

7.1 Utskriftsvennlig (A3) samletabell for forsøplingstyper, strategier, ressursbehov og gevinst/nytteverdi

Type forsøpling	Beskrivelse	Omfang	Strategi for oppfølging		Ressursbehov og gevinst ved oppfølging	
	Beskrivelse av forsøpling		Hvordan følge opp	Hvordan forebygge	Ressursbehov	Gevinst ved oppfølging
Oppsamling/lagring av avfall	Tilfeller hvor det blir lagret større antall/mengder gjenstander som kan anses som avfall. F.eks. gamle møbler, sykler, bygningsavfall, tegl og murstein, elektronikk, bilvrak, campingvogner, osv. Det er flere saker som faller innunder denne kategorien i Ringerike, og noen av de er omfattende og tidkrevende å følge opp. Et vesentlig moment er eiendommens bruk i forhold til reguleringsplan, hvor grunneier ikke har fått tillatelse/dispensasjon til lagring. Dette omfatter både LNF, regulerte og uregulerte eiendommer. Eksempler på saker som går innunder denne kategorien inkluderer: - En grunneier samler opp og lagrer sykler, biler, møbler og andre store/små gjenstander på en LNF-eiendom som primært skal benyttes til landbruksformål. Dette er da i strid med arealformålet. - En næringsaktør tar med avfall/gjenstander fra kunder og lagrer på sin egen eiendom i et boligfelt. Det blir stående over lang tid, og er kilde til forsøpling og sjenanse for naboer. - En grunneier samler på gamle biler og bilvrak, som blir stående over lang tid og forfaller. - En innbygger i et boligfelt samler på gjenstander og de hoper seg opp i hagen. I disse sakene er det gjerne flere lovverk som kan benyttes i oppfølgingen, og det må for hver sak diskuteres hvordan saken best kan følges opp. Det kan også være at avfallet gir en fare for forurensning, hvor mistanke ofte krever systematisk gjennomgang og ev. uavhengig vurdering av tredjepart.	Stort	Forurensningsmyndigheten kan følge opp forsøplingen iht. rutine. Helsetjenesten kan kobles på dersom det er mistanke om underliggende problemer som er årsaken til forsøplingen, eller om den ansvarlige kunne hatt nytte av f.eks. bohjelp. På kommunale eiendommer er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding, avsperring og skilting. - Eiendomsenheten håndterer kommunale eiendommer. - Enheten Vei, park, idrett og parkering håndterer andre offentlige rom.	Utfordrende, da denne typen forsøpling skjer mer sporadisk og plutselig. Jobbe for at HRA eller andre setter ut beholdere for tekstilavfall.	Vurderes som tilstrekkelig med dagens saksbehandlere, men det bør lages en prioriteringsplan og gis tydelige føringer for at slike saker skal følges opp. Er per i dag usikker på det faktiske omfanget av denne typen forsøpling i kommunen. Vil få bedre overblikk gjennom en enkel kartlegging. Ved opprydding jf. § 74 kan det være behov for økonomiske midler. Bruk av §§ 74-76 vil avgjøres gjennom politisk behandling i den enkelte sak, hvor det samtidig må belyses de potensielle kostnadene, selv om de kan være midlertidig i avvente av refusjon.	Ved å kartlegge omfanget vil vi få bedre oversikt over problemstillingen. Dette vil gi et grunnlag for å rydde opp i større avfallsplasser i kommunen, og flere tilfeller av historiske deponier.
Hageavfall	Hageavfall regnes som avfall og skal leveres til godkjent mottak. Likevel forekommer det at hageavfall kastes i f.eks. kommunale skråninger, eller andre åpne, offentlige arealer i nærheten av blokker eller borettslag. I tillegg til ordinært hageavfall som gress og løv, hender det at folk kaster planter de har innen- og utendørs, som kan medføre spredning av fremmede arter som vi ikke ønsker å finne i naturen. Dette er en utstrakt problemstilling, og ikke bare i Ringerike.	Stort	På kommunale eiendommer er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding, avsperring og skilting. - Eiendomsenheten håndterer kommunale eiendommer. - Enheten Vei, park, idrett og parkering håndterer andre offentlige rom. På andre eiendommer må forurensningsmyndigheten følge opp som forsøpling.	Skilting, plakater, informasjon, samarbeid med borettslag o.l. for å forhindre at det dumpes hageavfall. Jobbe for gratis levering av hageavfall hos HRA.	Tid og ressurser til å jobbe med problematikken. Kompetanse om risiko med hageavfall, og kommunikasjon. Tid og kapasitet til å kartlegge omfanget, f.eks. ved å se på borettslag/sameier som historisk har hatt felles deponering av hageavfall. Informasjonsmateriell å sende ut til innbyggere/borettslag. Tid til gjennomføring av kampanjer (f.eks. våraksjon mot hageavfall) Tid og kapasitet til å utarbeide (og følge opp) rutine for oppfølging av hageavfall, som blant annet vil innebære pålegg om opprydding og eventuell tvangsmulkt (som ordinær forsøpling). Mulig samarbeid med f.eks. HRA, borettslag, hagelag, velforeninger. Tid og kapasitet til å kartlegge hvor masser blir/er deponert.	Mindre spredning av fremmede arter. Mindre generell forsøpling (f.eks. blomsterpotter). Redusert risiko for ustabile skråninger som følge av deponering av hageavfall. Finere/hyggeligere bomiljø når avfallsplassen blir borte.
Deponering av rene/forurensede masser	I utgangspunktet er det fritt frem å bruke rene masser i byggeprosjekter, f.eks. til fyllmasse. Men det blir problematisk når disse massene samles i hauger og blir liggende. I så fall kan det	Stort	Forurensningsmyndigheten kan følge opp forsøplingen iht. rutine.	Informasjon	Tid og kapasitet til å kartlegge hvor masser blir/er deponert.	Mindre avrenning fra masser. Mindre naturødeleggelse som følge av deponering i uegnet

Type forsøpling	Beskrivelse	Omfang	Strategi for oppfølging		Ressursbehov og gevinst ved oppfølging	
	Beskrivelse av forsøpling		Hvordan følge opp	Hvordan forebygge	Ressursbehov	Gevinst ved oppfølging
	være snakk om at massene blir værende i lang tid, og ødelegger f.eks. gress/naturmangfold der de ligger. Forurensede og forsøplede masser er alltid å regne som avfall og må håndteres deretter.				Tydelige føringer på hvordan feilaktig deponerte masser bør følges opp, og at det settes av tid til ulovlighetsoppfølging. Tid og kapasitet til å utforme informasjonsmaterieill. Tid og kapasitet til å utforme system og rutiner for hvordan dette skal følges opp i praksis. Tydelig rolleforståelse kommune vs. Statsforvalter.	område (grøntareal, raviner, arkeologiske funn). Færre tilfeller hvor regelverket rundt opparbeiding av grunn omgås. Færre uheldige terrengendringer i skredfarlig områder. Mindre omfang av forurensede masser i naturen. Bedre kontroll på masser, bedre ressurs håndtering.
Snødeponering	Ren snø er uproblematisk. Dessverre blir snø lett forurenset, og inneholder ofte søppel. Det er særlig et problem ved flytting og oppsamling av snø på åpne/offentlige arealer, som f.eks. parkeringsplasser ved gatekjøkken, detaljhandel og næringsparker.. Det blir ekstra problematisk når den forurensede snøen lagres på kommunal eiendom, eller at den f.eks. dyttes ned i elveskråninger. Denne problemstillingen er imidlertid kun aktuell i vinterhalvåret, selv om resulterende forsøpling kan bli liggende lenger.	Stort	På kommunale eiendommer er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding, avsperring og skilting. - Eiendomsenheten håndterer kommunale eiendommer ifm. avsperring og skilting. - Enheten Vei, park, idrett og parkering håndterer snømåking på kommunale eiendommer og i andre offentlige rom, i tillegg til kommunens snødeponi. Forurensningsmyndigheten kan når snøen er smeltet pålegge grunneier / den ansvarlige å rydde opp avfall fra snøen.	Skilting, plakater, informasjon, kommunale avtaler med entreprenører, kart med godkjente områder for snødeponering, oppfordre til samarbeid mellom naboeiendommer, infobrev og/eller infomøte før sesongstart.	Tid og kapasitet til å kartlegge hvor det deponeres/opsamles forurenset snø. Tydelige føringer på om dette skal følges opp eller ikke.	Bedre kontroll på hvor snø deponeres gir redusert fare for skadelig avrenning og forsøpling, inkludert mikroplast, samt endring i hydrologien (vannføring).
Mikroplast	Mikroplast kan stamme fra flere av forsøplings-kategoriene, men det bør få ekstra fokus i forbindelse med kunstgressbanene og underlag på lekeplasser i kommunen.	Stort	Ved å følge opp andre typer forsøpling vil man samtidig begrense spredning av mikroplast. Forsøpling fra underlag fra kunstgressbaner og lekeplasser kan følges opp av forurensningsmyndigheten iht. rutine. Enheten Vei, park og idrett forvalter kunstgressbaner eid av kommunen, og følger rutiner fra Norges fotballforbund.	Informasjon, dialog med sektor Teknisk, kultur og idrett om type underlag.	Følger generelt fra forsøpling, så denne drar nytte av øvrige tiltak.	Mindre plast i naturen, mindre mikroplast.
Forsøpling i boligområder og langs vei	Tilfeller hvor det blir samlet opp mye avfall på enkelteiendommer i boligområder, i tillegg til at det forsøples langs vei ifm. arrangementer. Dette er av mindre omfang enn kategorien "Oppsamling/lagring av avfall". Kommunen mottar tips om dette innimellom.	Middels	På kommunale veistrekninger er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding og skilting. - Enheten Vei, park, idrett og parkering håndterer kommunale veier ifm. opprydding og skilting. Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine.	Informasjon, skilting, søppeldunker lett tilgjengelig.	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie.
Nedgraving av avfall	Noen grunneiere graver ned avfall på eiendommen sin. Det kan være alt fra inventar og møbler til bilvrak. Kan stamme fra tilbake i tid. Kommunen mottar gjerne tips om dette fra turgåere.	Middels	Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine.	Vanskelig å forebygge.	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie.
Brenning av avfall	Noen grunneiere brenner avfallet sitt for å slippe å deponere det. Kommunen mottar tips om dette innimellom.	Middels	Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine.	Informasjon om hva som kan brennes, til de som kontakter brann og redning ifm. bålbrand.	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie.

Type forsøpling	Beskrivelse	Omfang	Strategi for oppfølging		Ressursbehov og gevinst ved oppfølging	
	Beskrivelse av forsøpling		Hvordan følge opp	Hvordan forebygge	Ressursbehov	Gevinst ved oppfølging
Forsøpling i skråninger	Det forekommer at vi mottar meldinger om forsøpling i skråninger på land.	Middels	Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Vanskelig å forebygge.	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie.
Forsøpling i elv og vassdrag	Søppel som havner i elver og vassdrag har en tendens til å bli liggende over lang tid. Ved lav vannstand kan søppel i vannet bli mer synlig, og utgjøre større risiko for mennesker og dyr som oppholder seg ved eller i vannet. Dette inkluderer også gjelde søppel i elveskråninger. Slik forsøpling kan i ytterste konsekvens medføre forurensning av drikkevann.	Middels	Forurensningsmyndighet følger opp iht. rutine. Kommunen kan organisere ryddeaksjon, se Ryddenorge.	Skilting, plakater, informasjon, gjerne ved båthavner, strender og badeplasser.	Tid og kapasitet til å finne samarbeidsaktører for å rydde opp litt i elv og vassdrag. Tilskuddsmidler til frivillige (f.eks. dykkerklubb) som vil rydde.	Renere vann og vassdrag. Bedre for liv i vann. Mindre potensiell forurensning. Mindre fare for ferdsel i vann.
Villfyllinger	Villfyllinger dukker stadig opp, og kan f.eks. stamme fra at noen har dumpet og gravd ned avfall i skogen. De avdekkes vanligvis gjennom tips fra turgåere.	Middels	Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Vanskelig å forebygge.	Tid og kapasitet til å finne samarbeidsaktører for å virke forebyggende (f.eks. HRA). Midler for opprydding av forsøpling i kommunal regi.	Mindre generell forsøpling. Eventuelt mindre potensiell forurensning fra historisk farlig avfall.
Forsøpling fra landbruksdrift	Plast fra rundballer utgjør en stor del av plastbruken i landbruksnæringen, og kan til tider bli forsøpling når det blir liggende igjen på jorder, eller blåser ut i trær eller ut på elva. Dette er veldig synlig på jorder og langs veier, og meldes om fra f.eks. turgåere/naboer. Kan også dreie seg om hensatt og forfallent landbrusutstyr, f.eks. maskiner og kjøretøy.	Middels	Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Informasjon (nyhetsbrev), gjøre det enklere for bønder å få levert på avfallsmottak.	Tid og kapasitet til forebyggende arbeid (informasjonsmaterielt), og finne eventuelle samarbeidsaktører. Tid og kapasitet til å følge opp forsøplingssakene når de kommer. Tydelige føringer på at vi aktivt skal følge opp problematikken.	Mindre plastforsøpling i naturen. Mer estetisk at det ikke flyter plast rundt på jorder. Forebyggende effekt av å følge opp gir et gruppepress mot å forsøple videre.
Forsøpling i tuområder	Det hender at kommunen mottar én og annen henvendelse om forsøpling langs turstier eller langs vei. I tillegg virker dette å være et vedvarende problem ved enkelte populære turdestinasjoner i kommunen, f.eks. Mørkonga, Gyrihaugen og Tiurtoppen.	Middels	På kommunale eiendommer er det sektor Teknisk, kultur og idrett som har ansvar for opprydding, avsperring og skilting. - Eiendomsenheten og enheten Vei, park, idrett og parkering kan sørge for opprydding langs offentlige turstier og parkeringer, samt sette opp avfallsbeholdere, sperre av, og skilte. Forurensningsmyndigheten kan i noen tilfeller vurdere grunneier som ansvarlig for å ha gjort området tilgjengelig for forsøpling. Det kan f.eks. bes om at det settes opp bom eller for å sperre av.	Skilting, plakater, informasjon, søppeldunker lett tilgjengelig	Tid og kapasitet til å finne samarbeidsaktører for forebyggende arbeid (f.eks. informasjonsmaterielt). Midler til at kommunen setter ut flere avfallsbeholdere eller skilter.	Mindre forsøpling i tuområder. Penere tuområder. Mindre fare for skade på dyreliv.
Hensetting/dumping av avfall	Kommunen mottar én og annen henvendelse om at det blir hensatt/dumpet avfall, enten på land eller i vann. Hender sporadisk, og anses ikke som et stort problem. Dette er ikke det samme som villfyllinger.	Sporadisk	Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Vanskelig å forebygge.	Tid og kapasitet til å finne samarbeidsaktører for å virke forebyggende (f.eks. HRA med reduserte satser). Midler til at kommunen setter opp bom/sperringer.	Mindre generell forsøpling. Mindre fare for skade på eventuelt dyreliv.
Forsøpling fra renovasjon	Det hender at kommunen mottar én og annen henvendelse om manglende avfallstømming/renovasjon, og at det ”flyter over søppeldunkene”. Hender sporadisk, og anses ikke som et stort problem.	Sporadisk	Forurensningsmyndigheten følger opp iht. rutine	Vanskelig å forebygge.	Dette blir fulgt opp tilstrekkelig i dag. Det er ikke noe behov for flere ressurser.	Mindre søppel på avveie. Penere boområder.

7.2 Utskriftsvennlig (A4) versjon av tabell med vurdering av dagens system/rutiner for oppfølging av saker (kapittel 5.1)

Type forsøpling	Følger vi opp i dag?	Har vi kartlagt omfanget?	Har vi informasjonsmateriell?	Har vi system / rutiner for oppfølging?	Fins det / er det behov for samarbeidspartnere?	Er dagens oppfølging tilstrekkelig?	Er det behov for aktiv forebygging?
Oppbevaring/lagring av avfall	Ja	Nei	NA	Ja	Nei	Delvis	Nei
Hageavfall	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja
Deponering av rene/forurensede masser	Delvis	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja
Snødeponering	Nei	Nei	Delvis	Nei	Ja	Nei	Ja
Mikroplast	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja
Forsøpling i boligområder og langs vei	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Nei
Nedgraving av avfall	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Nei
Brenning av avfall	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Nei
Forsøpling i skråninger	Delvis	Nei	NA	Ja	Nei	Ja	Nei
Forsøpling i elv og vassdrag	Nei	NA	NA	Nei	Ja	Nei	Nei
Villfyllinger	Delvis	NA	NA	Delvis	Nei	Ja	Ja
Forsøpling fra landbruksdrift	Ja	NA	Nei	Ja	Nei	Ja	Ja
Forsøpling i turområder	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Ja
Hensetting/dumping av avfall	Ja	NA	NA	Ja	Nei	Ja	Ja
Forsøpling fra renovasjon	Ja	NA	NA	Ja	Ja	Ja	Nei

7.3 Utskriftsvennlig (2 sider, A4) versjon av tabell med forslag til tiltak for oppfølging av saker (kapittel 6.1)

Type forsøpling	Årlig	Engangs / i tråd med plan / periodisk
Oppbevaring/laging av avfall		- Enkel kartlegging som viser omfanget av oppbevaring/laging av avfall, og lage prioriteringsplan, f.eks. på områdebasis (engangs). - Ta en gjennomgang og følg opp eksisterende/kjente saker som har ligget på vent (periodisk).
Hageavfall	- Lage informasjonsmateriell om hageavfall og sende ut til innbyggere/borettslag (årlig). - Planlegge og gjennomføre kampanje, f.eks. «Våraksjon mot hageavfall» (årlig).	- Enkel kartlegging som viser omfanget av utfordringer med hageavfall, og lage prioriteringsplan, f.eks. på områdebasis (engangs). - Utarbeide intern rutine for oppfølging av hageavfall, inkludert virkemidler jf. forurensningsloven (engangs). - Sette av økonomiske midler til opprydding av hageavfall på kommunale eiendommer (engangs). - Jobbe for at det skal bli gratis å levere hageavfall hos HRA i 2026. - Se på samarbeid med f.eks. HRA, borettslag, hagelag eller velforeninger (engangs). - Utforme informasjonsskilt om hageavfall (engangs). - Sette ut og vedlikeholde skilt på utsatte områder (periodisk).
Snødeponering	Lage informasjonsmateriell om snøhåndtering og sende ut til næringseiendommer/borettslag (årlig).	- Utarbeide intern rutine for håndtering av private snødeponier og opplagringsplasser, inkludert virkemidler jf. forurensningsloven, og eventuell opprydding på vårparten når snøen smelter (engangs). - Følg opp forventningsbrev fra Statsforvalteren om snødeponering. Dette inkluderer informasjon til entreprenører om regelverk og behov for forsvarlig snødeponering (engangs).
Brenning av avfall		Se på mulighet for å utarbeide veiledning for å sikre at personer som søker om å brenne ting, kun brenner trevirke o.l. (engangs).
Forsøpling i og langs elv og vassdrag	Gjennomføre årlige strandryddeaksjoner (årlig). Gjennomføre holdningskampanjer (årlig).	- Se på samarbeid med f.eks. dykkerklubb, andre lag/foreninger, eller Hold Norge Rent, som kan bistå med opprydding (engangs). - Sette av økonomiske tilskuddsmidler til frivillige som vil rydde, inkludert transport og levering av avfall (engangs). - Utforme skilt om forsøpling til badeplasser og båthavner i kommunen (engangs). - Sette ut og vedlikeholde skilt på badeplasser og båthavner i kommunen (periodisk).

Type forsøpling	Årlig	Engangs / i tråd med plan / periodisk
Villfyllinger	Lage informasjonsmateriell om villfyllinger, og publisere på nettsiden / i sosiale medier (årlig).	• Se på samarbeid med f.eks. HRA (engangs). • Sette av økonomiske tilskuddsmidler til frivillige som vil rydde villfyllinger på egen eiendom, inkludert transport og levering av avfall (engangs). • Sette av økonomiske midler til at kommunen rydder opp villfyllinger (engangs).
Forsøpling fra landbruksdrift	Lage informasjonsmateriell om forsøpling fra landbruksdrift og sende ut til bønder (årlig).	• Se på samarbeid med aktører for å forhindre/fjerne landbruksplast (engangs). • Samarbeide med HRA for å gjøre det enklere for bønder å levere avfall, f.eks. plastavfall (engangs). • Samarbeide med faglagene for innsamling av landbruksplast (i tråd med plan).
Forsøpling i turområder	Planlegge og gjennomføre kampanje på sosiale medier for å forhindre forsøpling (årlig).	• Se på samarbeid med f.eks. grunneiere og DNT om håndtering av forsøpling i turområder (engangs). • Sette ut flere avfallsbeholdere ved turområder (engangs). • Utforme skilt om forsøpling i turområder (engangs). • Sette ut og vedlikeholde skilt om forsøpling i turområder (periodisk).
Hensetting/dumping av avfall		• Se på samarbeid for å virke forebyggende (f.eks. HRA med reduserte satser for levering av avfall) (engangs). • Sette ut bom/sperringer på kommunale veier i områder som er utsatt for dumping av avfall (engangs).
Annet / Diverse		• Kartlegge og vurdere mulighet for flere avfallspunkter på kommunale eiendommer (engangs). • Skjerpe avfallsrutiner ved arrangementer på kommunal grunn (f.eks. Hønefoss sentrum) (engangs). • Revidere interne rutiner for saksbehandling i forsøplingssaker, samt informasjonsflyt mellom kommunale virksomheter og saksbehandler (engangs). • Utvide opplæring i avfallshåndtering i regi av HRA fra dagens opplegg for 4. trinn i barneskolen (engangs). • Dialog med HRA om mulighet for f.eks. fritak fra bom (engangs). • Holdningsskapende arbeid mot innbyggere, i form av informasjonsmateriell eller en kampanje (engangs). • Jobbe for at HRA eller andre setter ut beholdere for gjenbruk og resirkulering av tekstiler ved sentrale områder i kommunen, f.eks. ved barneskoler.

7.4 Utskriftsvennlig (A4) versjon av visuelt årshjul fra kapittel 6.2

Årshjul for oppfølging av forsøpling i Ringerike kommune

